

16 100,3 QK. XII, 3.

X2346255

II n
1505^a

DISPUTATIO JURIS PUBLICI,
EXHIBENS

CATALOGUM
IMPERATORUM
QUI POST FRANCICOS,
AD INTERREGNUM USQUE,
IMPERIO GERMANICO
PRÆFUERUNT.

EAM
PRÆSIDE

JOH. CHRISTOPHORO
WAGENSEILIO,

J. U. D. & JUR. PUBL. ac LINGUAR. ORIENTAL.

Prof. Publ.

DEFENDIT

PAULUS BERNBERG,
Hamburgensis.

Ante diem XV. Martii, Anni M. DC LXXVI.

H. L. Q. C.

L I P S I Æ.

RECUSA LITTERIS GABRIELIS TROGII.

MDCCLXXXVI.

8½)

1. 100

8. 100

FELICITER!

I.

Diximus in ea, quæ proxime præcessit Dissertatione, de Francieis Imperatoribus, hoc est, Carolo M. ejusque Successoribus posteris, qui Seculo post Christum natum IX. rebus in Germania Imperioque præfuerunt. Quamobrem consequens est, ut ad alios porro progrediamur, atque quemadmodum cœpimus, horum quoque gesta, breviter, & τυπωδῶς, crassiore velut Minerva, indicemus potius, quam persequamur. Quippe, istarum rerum uberiolem cognitionem, Prudentiæ Publici Juris Auditorem, ex cœvis Historiarum Scriptoribus (ceu, priusquam nos accedat, fieri, non opus tantum, sed & necesse est) addidisse confidimus, ut nihil ultra requiratur, quam κατὰ νεφέλαια narrationem instituire, quo, olim lecta & meditata, redeant in memoriam.

II.

Igitur, occasione deficientis in Orientali regno stirpis Carolinæ, magnæ discordiæ & æmulationes, Italarum, Gallorum, & Germanorum coortæ sunt. Tandem vero, *Ottoni*, Saxonix Ducis, Germani Proceres, magno consensu, rerum summam deferunt, verum, is facile animadvertens, sine ingenti motu jus regni in novam familiam transferre non posse, ætatem causatus, **CONRADUM** Francorum

corum Ducem, patre, prout testator memoria habet, cognomine, *Conrado, Franconie Duce*, quem *Adelbertus* Bambergensis, praelio apud Frideslarium interemerat, genitum, veluti tantæ moli parem, demonstravit. Huic suffragationi, cum *Hattonis* quoque Moguntini accessisset autoritas, Regnum Germanicum Conradus adeptus est. Eam rem, iniquiore animo ferebant, *Gisfelbertus* Dux Lotharingæ, *Arnulphus* Dux Bavariæ, *Erchinger* & *Berchtoldus* Sueviæ sive Alemanniæ Rectores, quare adversus Conradum insurgunt, *Carolus Simplicem*, tanquam justum Imperii heredem, ex Galliis & Occidentali Francia arcessendum esse, contendentes, iisque, post Ottonis Saxonæ Ducis obitum, ejus filius *Henricus*, prior tamen, gravi, uti volunt, injuria a Conrado laesissimus, se quoque adjunxerat. Sed, eos omnes oppressit Conradus, partim vi, partim consilio & prudentia. Fuit enim Princeps strenuus, & usu exercitatus; unde Arnulphum Bavaria exiit, Erchingerum & Berchtoldum Fratres, securi etiam subjecit. Interim, his turbis implicitus Conradus, de vindicanda sibi Italia, & afferenda in ea dignitate Cæsarea, non poterat esse sollicitus, atque constat insuper, circa hæc tempora *Berengarium*, qui Italiæ regno solus potiebatur, a *Johanne X.* Pontifice Imperatorem fuisse declaratum. Fato proximus Conradus, egregium moderationis exemplum edidit, quando neglecto fratre Eberhardo, Henricum Saxonem adversarium, transmissis ad eum regni insignibus, regalibusque ornamentis, designavit Successorem. Uxor ei fuerat *Placentia, Ludovici Germanici Senioris*, aut, ut alii volunt, *Junioris*, filia, ex qua liberos nullos suscepit, mortuusque est anno 7. administratæ potestatis. De vitæ illius duratione, silent Scriptores.

III.

Habuit Conradi morituri commendatio, magnum
apud

apud Imperii Proceres pondus, proindeque HENRICUS cui Acupia, (five, quod Juvenis iis valde caperetur, five quod in illis occupabatur, cum perventuri ad se Imperii nuncium & insignia prope Goslariam acciperet,) *Aucupis* cognomen dederunt, ad Regimen Germanicæ nationis, electus est, qui, *Ottone* Saxonix Duce, *Witikindi Magni* abnepote, patre, *Luigarda* vero, (quam alii *Hedwigem* vocant) *Arnulphi* Imperatoris filia, matre, fuerat prognatus. Ei, animi magnitudinis, roboris, pietatis, moderationis, atque prudentiæ laudem, Scriptores magna concordia tribuunt, nec de fide dictorum dubitare nos sinunt, res insigniter ab eo gestæ. Etenim, *Arnulphum* Bavariæ Ducem, qui audita *Conradi* morte, ex Unagrico exilio domum reversus fuerat, & Regis nomen assumerat, gravi oratione ad obsequium flexit: *Burchardum* Sueviæ Ducem, etiam supplicem fieri coëgit. A Gallo repetiit *Lotharingiam*; contra *Vandalos* & *Sorabos* exercitum duxit, iisque domitis, totum illum tractum præfecturis limitaneis, quas *Marchias* vocamus, distinxit, itaque, *Marchia Brandenburgensis*, *Schleswicensis*, & *Misnensis* sive *Lusatia*, hunc habent autorem. Porro, *Wenceslaum*, Bohemorum Principem, ad pacem coëgit, *Vormio* Danorum, tributum insuper imperavit. Imprimis vero memorabile est bellum adversus *Hungaros* gestum. Cum enim hi tributa exigentes, nihil nisi canem villaticum, scabiosum, & tonsum, per ludibrium retulissent, ipsi furibundi, *Slavorum* ingentibus copiis sibi junctis, cum trecentorum millium exercitu, Germaniam populari coeperunt. Sed vero, Henricus iis occurrit ad *Mersburgum*, illosque ad internecionem prope delet. Reliquæ, naribus, auribus, manibusque amputatis, domum ire, & popularibus nunciare iussa sunt, de cætero domi se continerent, aliena non appetent, neque ad ea loca, ubi hujusmodi eos tributa maneat,

porro accedant. Ajunt quidam, Henricum in hujus victoriae memoriam, instituisse *Ludos Equestres*, quos *Tornamenta* vocant, etsi contra alii merito dissentiant. Germania pacata, cum iter in Italiam meditaretur Henricus, paralyti extinctus est, anno imperii 17. ætatis vero 60. cum prius *Ottonem* filium, successorem designasset, quem ei una cum *Henrico*, Baviaræ postea Duce, & *Brunone*, Colonienfium deinde Præsule, ac quinque filiabus, *Mechthildis*, Ringelheimensis Comitissis filia peperit.

IV.

OTTO II. moribus, rebus gestis, fortuna, cognomentum *Magni*, omni ex parte implevit. Fuit enim Princeps magnanimus, pius, prudens, justus, clemens & manu strenuus. Scilicet, *Tanquardum* fratrem nothum, & *Henricum*, germanum fratrem rebelles, una cum conspirationis sociis, *Eberhardo* Duca Franconiar, & *Giselberto* Lotharingia Duce, serorio suo, oppressit; Henrico tamen supplicii pepercit, ac Baviariam donavit. Porro, *Ludolphum* filium, insidiatorem, bello persecutus, ad veniam petendam coëgit. *Boleslaum* Bohemiar Principem, *Haraldum* Daniar Regem, domitos, vasallos fecit, inque Dania Christianam religionem feliciter propagavit, quod idem circa Slavorum quoque gentem præstitit. Adhæc, *Ludovicum Transmarinum* Galliar Regem, adversus *Hugonem* Parisiorum Comitem defendit, regnoque restituit. *Hungaros*, Germaniam vastantes, ingenti prælio ad Lycum annem vicit, & tres eorum Regulos captos, laqueo peremit. In Italia, *Berengarium* II. Longobardorum Ducem, compescuit, iterumque rebellantem, victum, cum uxore *Willa*, Bambergam exulatum ire jussit. In secunda hac Italica expeditione, Otto Romam venit, ibique a Romanis, per manus *Johannis XII.* Pontifi-

Pontificis, Cæsareum nomen & diadema suscepit; cum his, Imperium in urbem Romam, in Papam, in patrimonium Ecclesiæ Romanæ. Illud jus, a *Leone VIII.* (quem, *Johanne XII.* quod cum *Adelberto* Berengarii filio adversus se conjurasset, deposito, in locum surrogaverat Imperator) mox in perpetuum Germaniæ & Imperatoribus Germanicis ita stabilitum est, ut ad jura illa Cæsarea exercenda, nullam in posterum Pontificis autoritatem aut coronationem necessariam esse, sed electionem aut successionem ad ea conferenda sufficere, in Synodo decretum fuerit. *Leone* defuncto, huic *Johannem XIII.* succedere *Otto* voluit, quem, cum Romani male tractarent, & *Benedictum* quendam creassent Pontificem, Imperator eorum perfidia graviter offensus, urbe capta, Consules proscripsit, Decuriones suspendio necavit, *Benedictum* in Germaniam ad *Adaldagum*, Hamburgensem Episcopum, exulem ire coëgit. Denique, idem Græcis, ob Legatos suos contumeliose habitos, *Calabriam* & *Apuliam* (pro qua postrema voce, dubio procul in *Cl. Ruperti* nostri Notis ad Synopsin *Besoldi* p. 650. *Græciam* vitiose editum habetur) ademit. Mortuus est A. C 973. cum annos 37. imperasset, eique *Editta*, *Edmondi* Angliæ Regis filia, & *Adelheidis*, *Lotharii* Regis Italiæ vidua, nupsferunt.

V.

OTTO II. *Otonis M.* ex *Adelheide* filius, a patre vivo, consors Imperii factus est, qui, illum quoque Romæ A. 968. coronari curavit. Hujus res gestæ præcipuæ fuerunt, quod *Henricum Bavarum* patruelem, Imperium sibi vindicantem, oppugnavit, proscripsitque, & *Bavariam* ereptam, *Otoni*, *Sueviæ* Duci, *Ludolphi* Fratris filio, tribuit. Quod *Danos* rebelles, rursus Imperii jugo subdidit. Quod *Lorbaringiam*, a *Lothario* Galliæ Rege ereptam, Germaniæ ite-

rum

rum copulavit: cumque Lotharius eum Aquisgrani p[re]ne oppressisset, injuriam hanc, ad Lutetiam usque infesto exercitu excurrere, vindicavit. A Græcis, Saracenorum auxilio, Calabriam & Apuliam repetentibus, Italoꝝ prodicione, ad Basantellum turpiter victus, captusque per soluto modico lytro, & beneficio Græcæ linguæ, mercatorum se gerens, evasit, atque deinde de Principibus Italis, convivio lethali eos in Vaticano excipiens, perfidiæ p[œ]nas sumit, tulitque ex ea retitulum, *Ottonis Sanguinari*. Perit, paulo post, a Saracenis sagitta venena percussus, aut, ceu aliis proditum est, ventris profluvio, Romæ A. C. 983. postquam solus ab obitu Paris 9. (mendose iterum in Ruperti nostri Historia 19. expressum est) annos, & menses 7. imperaverat.

VI.

OTTO III. Ottone II. Imperatore, & *Theophania* Nicephori Constantinopolitani Imperatoris privigna, parentibus progeuitus, *Miraculosus*, & *Mirabilia Mundi*, cognominatus fuit. Eum, vix annos undecim natum, *Willigisus*, Moguntius Præsul, Aquisgrani, & post triennium, *Gregorius V.* Papa, Romæ inaugurarunt. Hujus postremæ urbis dominium, cum *Crescentius* Consul affectasset, illum Imperator asino facie adversa impositum circumduci, naso dein & auribus mutilatum, ac multis confossum vulneribus, una cum aliis duodecim seditionis sociis, patibulo affigi iussit. Amplius *Johannem*, adulterinum Pontificem, a *Crescentio* intrusum, primum oculis, mox vita privavit, & *Brunonem*, Ottonis Sueviæ Ducis filium, *Gregorium V.* dictum, Pontificatui restituit, ac post hujus obitum, *Gerebertum*, sive *Sylvestrum II.* successorem fecit. Porro, *Mariam Arragoniam Augustam*, sœminam pro-

caci-

cacissimam, Imperator vivam combussit, quoniam illius calumniis persuasus, *Comitem Mutinensem* infontem (innocentiam hanc, vidua Comitis, per laminam candentem comprobante) securi percusserat. Ab Italis denuo rebellantibus fere extinctus fuisset, quod periculum, postquam suorum fide ac industria vix evaserat, venenatis chirothecis ab uxore Crescentii missis, anno 29. ætatis, & 19. administrati Imperii, periit, nulla relicta prole. Vulgo, hunc Imperatorem, Augustissimum *Electoriale Collegium*, non sine Papæ *Gregorii V.* consilio, instituisse perhibent, quæ tamen opinio vehementer a vero abludit.

VII.

HENRICUS, *Henrici Hezelonis* filius, *Henrici Rixosi* nepos (quæ generis series, in *Ruperti* nostri Historia, depravate ac corrupte transposita, sic restituenda est) *Henrici Aucupis*, Germaniæ Regis pronepos, qui discriminis causa, *Secundus*, item *Claudus*, & *Sanctus* dicitur, *Ottoni III.* Statuum electione successit. Is, *Arduinum* Marchionem, qui in Lombardia pro Rege se gerebat, & a quo primum in fugam coniectus fuerat, vicit, & omni potentia exiit, sicque initio Ticini, a *Mediolanensi* Archiepiscopo, Rex Italiæ, & ex interjecto tempore, Romæ deinde, a *Benedicto VIII.* solemni cæremonia Imperator coronatus est. Amplius, *Boleslaum* Poloniæ Regem, bello fractum, ad petendam pacem adegit *Henricus*, *Jaromirum* Bohemum, Principatu & libertate exiit; *Balduinum* Comitem Flandriæ, Lotharingiam *Godofredo* donatam raptantem, compescuit: *Græcos* & *Saracenos* ex *Apulia* & *Calabria* ejecit, illasque regiones *Normannis* incolendas ac defendendas concessit. *Rinoldo* Comite *Bambergense*, sine mascula prole mortuo, *Bambergensis* Episcopatum constituit, & Pontifici *Benedicto*

B

VIII. qui

VIII. qui illius consecrandi gratia Alpes transcenderat, ejusque Successoribus, in singulos annos equum album & centenas marcas argenti promisit. Quibus ita praestitis, lectoque Conrado Franconia Duce successore, mortuus est Imperator A. C. 1024. Imperii 22. *Kunegunde* uxore, *Sigefridi* Palatini filia, virgine relicta: ob quam continentiam *Sanctus*, ob affectum vero erga Clericos, *Monachorum Pater* appellatus fuit.

VIII.

CONRADUS II. *Salicus*, Henrici Franconia Ducis ex *Adela* Gerardi Metensium Comitis gnata, filius, in Italiam rebellem contendit, & Mediolani ab Archiepiscopo *Erebero*, Romae, a *Johanne XIX.* diademata admisit. *Burgundiae* Regnum a *Rudolpho*, filio suo *Henrico* legatum, frustra resistente *Odone* Celtae Comite, sororio Rudolphi, Imperio adjunxit. *Bobemos* & *Polonos* felici bello compefcuit. *Stephanum* Regem Hungariae, qui Bavariae inhiabat, debellavit. Dehinc, prope Trajectum, Belgii urbem, subita morte A. 1032. fato functus est, cujus cadaver Spiram in templum S. Mariae, quod ipse magnifice condere coeperat, fuit translatum. Imperavit annos 15. & in conjugio habuit *Gisela*, *Hermannii* Sueviae Ducis filiam, cum qua *Henricum III.* successorem procreavit.

IX.

HENRICUS III. a crinium colore *Niger* dictus, puer duodecennis, vivo patre Rex Romanorum declaratus fuit, eumque postea *Clemens II.* Pontifex coronavit. Is, *Bretislavum* Bohemorum Ducem bello coërcuit, & tributum annuum pendere coegit. *Abanum*, (*Ovonem* aliis dictum) qui *Petropulso*, Hungariae Regnum usurpaverat, tribus praeliis vicit.

vicit, regno exiit, & Petrum restituit. *Austriam Alberto* Bava- ro donavit, ac primum *Marchionem Austriæ* fecit. *Godofredum* Lotharingum, qui, initio fœdere cum *Balduino* Flandriæ Comite, arma corripuerat, carceri mancipavit. Ob tumultu astrium Pontificum, qui Romam mire turbabant, illuc profectus, *Benedicto IX. Sylvestro III. ac Gregorio V.* depositis, *Suitgerum* Bambergensem Episcopum, cui *Clementis II.* nomen impositum, substituit: Romanos vero conceptis verbis jusjurandum dare coëgit, nullum sese amplius Pontificem citra Imperatorium consensum creaturos. Unde Henricus porro secundum ordinem successio- nis *Damasum II.* natione Bavarum, quam quidam Brixien- sem, alii Aquilejensem, rursus alii Fisingensem Episco- pum fuisse perhibent, *Leonem IX.* Tullensem Episcopum, ex *Dagsburgensibus* Comitibus, & *Victorem II.* quoque *Eichstet- tensem* Episcopum, cognatum suum, in Sedem Pontificiam evexit. Mortuus est Henricus A. 1056. cum vixisset 39. imperasset 17. annos, mœrore animi, ob expeditionem in- feliciter adversus Vandalos susceptam: cumque eo simul potentia & majestas Germanicorum Cesarum, quam ad- versus Pontifices hætenus utcumque salvam conservave- rant, concidit. Uxores duas habuit, unam *Gunildam*, Ca- nuti Danorum & Anglorum Regis filiam, qua sine liberis mortua, aut, ceu quibusdam placet, ob adulterii suspicio- nem repudiata, duxit alteram, *Agnetem*, *Wilhelmi Pictavi- ensium* Comitis filiam, e qua præter Henricum IV. filias tres insuper suscepit.

X.

Henrico III. e vivis sublato, HENRICUS IV. filius, puer adhuc sexennis, & cui pater vivus de successione prospexe- rat, fuit surrogatus. Qui, cum ob teneram aetatem, tan- tæ molis impar esset, *Agnes* mater, scœmina prudentissima,

vices ejus tamdiu peregit, donec Statibus Germania, mulieris imperium averfantibus, ipse Henricus anno ætatis 14. habenas Imperii tractare cœpit. Multa, & gravissima bellageffit, in quæ plerumque malitia Pontificum fuit conjectus, qui id unice fategabant, ut Sedis Romanæ dignitatem autoritatemque vindicarent. Hinc *Saxones* ad rebellionem concitati, *Anti-Cæsares* multi creati, & nihil non in detrimentum Imperii, & incrementum Sedis Romanæ tentatum ac susceptum est. Sic *Rudolphus Suevus* & *Hermannus Luzelburgicus*, a *Gregorio VII. Conradus*, Henrici primogenitus, ab *Urbano II.* Augusti appellati, & in Henricum, novo, nec audito prius inter Germanos Imperatores exemplo, diris omnibus devorum, concitati sunt; quorum impetum tamen fortissimus Imperator mascule sustinuit, &, ut potuit, repressit. Aliquando tamen cedere coactus fuit, estque, etsi foedum, memorabile tamen dictu, quod a *Gregorio VII. Hildebrando*, excommunicatus, Pontificem illum, apud *Mathildem* in Canusina arce morantem, supplex & humilis deprecator adivit, & ægre, nec nisi intercedentibus Italix Principibus admissis, duriter ac contumeliose tractatus est. Quippe, cum regio deposita cultu, sine comite, intra secundum murorum ambitum, nudis pedibus, sæviente hyeme, a mane usque ad vesperam jejunos, per universum triduum sententiam Pontificis præstolatus fuisset, quarto demum die receptus, truci terricoque *Hildebrandi* vultu, his conditionibus ab anathemate absolvebatur, ut evocatis ad Comitium Principibus Teutonicis, die locoque quem Papa præfixisset, ad ejus arbitrium, vel retineat regnum, vel amittat, interea temporis nihil pro Rege agat, cultuque omni regio abstineat. Ad ultimum, pluresque partium insidiis & machinationibus *Henricus* succubuit, quando *Paschalis II. Henricum* filium, natu mi-

tu minorem, in eum concitavit, a quo infelix Pater, per tres Episcopos, Moguntinum, Colonienſem, & Vormati- enſem imperio violenter exutus, atque ad eam egeſtatem redactus eſt, ut a Vormatienſi Epifcopo Eccleſiaſticam præbendam ſtebilitè petierit, nec tamen impetraverit. Obi- it tandem ex mœrore Leodii A. C. 1106. regnavitque annos 50. nec vel poſt mortem rabiem Pontificum effugere poruit, quinque annis ſepultura prohibitus. Conjuges habuit *Ber- ſam & Praxedem.*

XI.

HENRICUS V. imperium, quod per injuriam ſibi pa- raverat, parum latum habuit, ab illis ipſis etiam, quibus gratificatus fuerat, vehementer divexatus. Non enim tantum contra Polonos, quibus *Boleslaus* & contra Saxo- nes, quibus *Lotharius* præerant, infeliciffime rem geſſit; ve- rum a *Pafchale II.* & *Gelaſto II.* quoque, quod jure ſuo, hoc eſt Epifcoporum inveſtitura cedere nollet, excommunicatus fuit. Equidem reſtitit Henricus, & *Gelaſium* Papam, Pontificatu dejectum urbe expulit, *Mauritio Burdino* Hispa- no, Braccarenſi Epifcopo, in locum ſurrogato, ſed nihil pro- movit. Nam *Calixtus II.* a Romanis electus Pontifex, Bur- dinum, qui *Gregorius VIII.* audire voluit, pelle urſi conte- ctum, camelo averſo, cujus caudam pro frano tenebat, im- poſuit, & per ludibrium ſic circumductum, in Caſinenſe cœnobium relegavit. Ipſe adeo Imperator, a *Calixto* coa- ctus A. C. 1122. in Comitibus Würtzburgenſibus Epifcopo- rum Abbatumque designationi, & per baculum annulumque inveſtituræ renunciavit, æterno cum Majeſtatis Imperato- riæ dedecore pariter ac detrimento: nec aliud rei relictum, quam electis Epifcopis per Sceptrum Regalia conferendi facultas. Quarto poſt anno, Trajectum profectus, in mor- bum incidit, quo extinctus eſt cum annis 19. imperaſſet, deces-

fitque nulla relicta prole mascula, filiam tamen ex *Matbilde*, Henrici Angliæ Regis filia, cui maternum nomen impositum fuit, sustulit.

XII.

Vacuum Henrici morte Germanorum Imperium, in **LOTHARIUM II.** qui *Gebhardo* Comite in Supplenburg genitus, Henrico V. contra Patrem adhaerens, ab eoque navatae operæ præmium, Saxoniam universam consequutus fuerat, transfertur. At enim huic controversiam moverunt, *Conradus* Franconiæ, & *Henricus* Sueviæ Duces, ex Henrici Sorore prognati, Imperium hereditario quasi jure vindicare volentes. Inter hos *Conradus* a sua factione Rex creatus, redactis præcipuis Imperii urbibus in potestatem, ivit in Italiam, & occupata Lombardia, Mediolani ab Episcopo consecratus est. Verum, ab *Honorio* Pontifice anathemate repulsus, in Germaniam revertitur, & abjecta spe Imperii, per *S. Bernhardum* Clara-vallensem Abbatem, ipse fraterque, Imperatori fuerunt reconciliati. Caterum, *Lotharius* bis in Italiam profectus est, semel ad compefcendos motus, quos *Anacletus II.* Antipapa, *Innocentio II.* ejecto concitarat, deinde contra *Rogerium* Siculum, Campaniam & Apuliam injuste possidentem, quem Italia expulit. In hac expeditione, reperit Imperator *Pandectarum* Juris Civilis vetus volumen, quod ipse Pisanis, pro præstita sibi in hoc bello opera, donavit. Is liber, postea A. C. 1406. Pisæ a *Gino Caponio* Florentinorum Duce in potestatem redactis, Florentiam translatus, etiamnum inter cimelia Medicea aservatur, & nomine *Pandectarum Florentinarum* est famosissimus, atque ex eo tanquam archetypo, omnia nostra exemplaria manasse, non sine ratione Viri Eruditi conjiciunt. *Lotharius* victor, ex Italia rediturus in Ger-

mani-

maniam, morbo in Tridentina valle correptus A. C. 1137. Imperii verò 12. animam exhalavit, nec filium habuit superstitem. Nam *Lotharius*, quem ei præter filias duas Uxor *Richisa*, *Henrici Pinguis*, Comitis Northemii filia pepererat, infans mortuus est.

XIII.

Defuncto Lothario, certissimam Imperii potiundi spem conceperat Gener, *Henricus Superbus* Saxonix & Bavariæ Dux, sed, in Comitibus Confluentiæ Imperator creatur **CONRADUS III.** *Friderici* Sueviæ Ducis, ex *Agneta*, filia *Henrici IV.* Imperatoris, filius. Hinc acerrimum odium, inter Conradum & Henricum Superbum ortum, atque cum Henricus molestus esse non desineret, Conradus eum proscribit, & Saxoniam *Alberto Urso* Marchioni Brandeburgensi, Bavariam vero *Leopoldo Austriaco*, fratri uterino, concessit, unde in tantum mœrorem Henricus fuit conjectus, ut is vitæ finem illi attulerit. Leopoldum, *Guelfus* Henrici Superbi frater, Bavariæ ducatu iterum exiit, unde gravissimum bellum oriri cœpit, in quo Guelfus victus, & in arce *Weinsberg* obsessus, Matronarum viros succolantium astu æque ac pietate, gratiam Cæsaris impetravit. Ex hoc bello *Guelforum* & *Gibellinorum*, famosissimarum deinde in Italia factionum cognomina, & quorum memoria in hunc usque diem perdurat, orta esse, communis fert opinio, etsi quidam in diversa abeunt. Haud multo post *S. Bernhardus* suu, Conradus, una cum *Ludovico Franciæ* Rege, expeditionem in Syriam suscepit, qua non tantum nihil memorabile gestum est, sed & universus exercitus, octoginta millia hominum exsuperans, perfidia *Immanuelis Comneni* Byzantini Imperatoris, consumptus fuit. Sic, nullo operæ pretio facto, in Germaniam reversus Conradus, in morbum incidit, diemque A. C. 1152. cum 14. annos Imperium ad-

um administrasset, Bambergæ obiit supremum, non sine veneni suspitione. Uxorem duxerat *Gertrudem*, Comitis Sulzbachii Filiam.

XIV.

Post extinctam Conradum, hujus neglecto filio, filium ex fratre FRIDERICUM, Sueviæ Ducem, qui ob barbitium rufum, *Ahenobarbus*, Italis *Barbarossa* dictus est, Procere Germaniæ magno consensu Imperatorem fecerunt. Hic, in Italiam profectus, ut coronam ab *Adriano IV.* Pontifice acciperet, cum equum conscendere volenti Papæ, stapedam dextram pro sinistra ministrasset, tam male is error habuit Pontificem, ut coronationem denegaret, & vix multis precibus ad eam impertendam induci se pateretur. Inde, Germaniam reprensens Fridericus, in Comitibus Ratisbonensibus *Ladislauum* Bohemiæ Ducem, Regem creat, dato ipsi pro insigni, Leone albo, cum cauda bifurca. Bavoros quoque & Austriacos dissentientes composuit, atque *Henricum* Austriæ Marchionem, Ducali ornavit dignitate. Sequuta est *Mediolanensis* rebellio, faces admovente Pontifice, cui mox musca, quæ, in ore diducto bibentis fauces sese ingesserat, exitium attulit. Dehinc *Alexander III.* prius *Rolandus* dictus, *Senensis*, & *Victor IV.* alias *Octavianus de Monticello*, de Pontificatu infestis animis inter sese decertarunt: Fridericus vero Cæsar, posteriorem sua autoritate comprobans, Alexandrum vitio creatum pronuncians, urbemque Mediolanum solo æquat, sumto de turbarum autoribus supplicio. Ibi Alexander, in Galliam profugiens, habita in Claramonte Synodo, Imperatorem cum Victore Papa anathemati devovet. Interim Romani, mortuo Victore, quia aberat Cæsar, Alexandrum revocant. Is *Venetos* adversus Cæsarem concitat, quibus

quibus Medi Lamentes exules sese iunxerunt, & urbem repararunt. Ergo, reperit Italiam Fridericus, & urbe Roma capta, *Calixtum III.* creat Pontificem, in quo tumultu, Alexander Papa, custodibus habitu nautico deceptis, Venetias evasit. Fugientem prosequutus est *Otto* Imperatoris filius, cum 75. longis navibus, cui ad litiæ oram *Sebastianus Zani*, cum Veneta classe postquam occurrisset, Otto infeliciter pugnans, victus, & captivus Venetias perductus fuit. Fridericus, ob Filii amorem pacem fecit cum Pontifice, & Venetias profectus, absolutionem excommunicationis ab illo humiliter deprecatus est, Calixtus sua sponte Pontificatu se abdicavit. Idem Fridericus Imperator, *Henricum Leonem* Duce[m] Saxoniz & Bavariz, qui in Germania motus concitaverat, proscripsit, Saxonia in *Bernbardum Anbaltinum*, *Alberti Ursi* filium, Baviariâ in *Ottonem Wittelsbachium* translata. His actis, cum Germaniz & Italiz rebus suis consultum esse judicasset Casar, in Asiam adversus *Saladinum* Egypti Sultanum, qui magno successu in Syria bella gerebat, suscepit expeditionem, eumque feliciter represit. Sed, quadam die, labore & æstu defatigatus, cum *Tharfi* in flumen Cydnum lavandi causa se abjecisset, alii eum vorticibus abreptum periisse, alii, ex frigore in hepatis morbum incidisse, atque ista ægritudine intra paucos dies sublitum esse, perhibent. Factum id A. C. 1190. Imperii Friderici 38. Reliquit ex Coniuge *Beatrice*, filia *Reginaldi* Comitis Vefontionis, susceptos filios quinque, *Henricum*, *Fridericum*, *Ottonem*, *Conradum*, & *Philippum*. quorum primo & postremo Imperialis obigit dignitas.

XV.

Enim vero, hic Digressionem facere ratio flagitat, quando aurem aliquis vellere nobis videtur, percontarique: Ehem! an nihil amplius inter Casarem Fridericum, & Alexan-

C

drum

drum Pontificem Venetiis gestum est, & an sola illi homili (cujus mentio injecta,) deprecatione satisfactum sibi Papa censuit, nihilque gravius statuit in Imperatorem? Atqui, sic traditum habetur, Papam, supplicibus precibus in vestibulo templi S. Marci coram sese prostrati Imperatoris, nequam fuisse contentum, sed vero jacentis collam pede insuper presfisse, & addidisse illud Psalmographi: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.* Cumque rei indignitate commotus Imperator, *Non tibi, sed Petro,* respondisset; subjecisse Pontificem: *Et mihi, & Petro.* Agnoscimus, hunc vindice dignum nodum esse, atque difficili, & prope ancipiti, controversiæ, qua quidam illud vere evenisse contendunt, alii omnem rem, quod dici solet, gerris germanis, ac anilibus commentis annumerant, in utramque partem argumenta lenocinantur. Negantium id factum opinionem, præter alios copiosè eruditeque in Observationibus ad Synopsin Besoldi p. 663. seqq. defendit, uti diffusè raræque doctrinæ, ita & Clarissimi Nominis Vir, Antecessor noster, *Christophorus Adamus Rupertus,* tantamque speciem ei conciliavit, ut nulla de veritate relicta videatur dubitandi ratio, unde multos reperit adstipulatores. Nobis tamen, si eloqui licet, quod in pectore clausum gerimus, restant aliqui scrupuli, qui nos male habent, nec assensum præbere permittunt. Proinde, malumus *è prétextu,* ita tamen, ut non dissimulemus, nostrum, qui in dubio est, animum, fortius impelli in partem oppositam, quæ, quicquid est illius narrationis, pro vero certoque amplèctitur. Id, ne temere nos & sine causa sic dixisse quis arbitretur, nostræ hæsitacionis, & a Doctissimo quondam Viro, (quem

cate-

cateroquin, prout de Academia nostra, omnique Republica Literaria meritis est, serio suspicimus veneramurque) dissensus, momenta allegare oportet. Atque principio, præter ea testimonia, quæ tuendæ Historiæ istius causa, ex *Ouvone Ravennatense Presbytero; Jacobo Philippo Forsto, Bergamensi Monacho; Angelo Politiano, Johanne Naclero, Johanne Stella, Paulo Fovio, Marco Antonio Sabellico, Petro Justiniano, Papyrio Massonio, Funcchio, Raphaële Volaterrano, Joh. Baptista Egnatio, Francisco Sansovino, Alphonso Ciaccono*, alii pridem ante nos ediderunt, & ideo repetere supervacuum foret, duo insuper nobis peculiariter observata, a sunt nemine Nostratum, quod sciamus, hæctenus producta, & quæ, si non ἀναμφισβητήτως καὶ ὁμολογημένως negotium conficiunt, (quod ea minime præstare haud gravatim agnoscimus,) recitari nihilo secius, & reliquis accenseri merentur, ut numerum faciant. Alterum est Itali Poætæ, cui *Brandimarte Franconi* nomen fuit: Is, in vernaculo carmine, quod de Historia Papæ Alexandri III. & Friderici Barbarossæ Imperatoris extat, inter alia, sic cecinit:

*Viene l' Imperador e'l suo Figliuolo,
Ed altri molti che fanno uno stuolo,
Il Santo Padre fece apparecchiare,
Come se hauesse voluto dir Messa,
Una catedra, e si fece portare,
A la porta de San Marco, e sopra di essa
Con ordine si misse ad aspettare,
La Cesarea Maestade, e che con essa
Venisse Ottone, e Federico inante
Comparsè con di se degno sembante.
Con humiltà poscia si gittò in terra.*

C 2

E'IPa-

*El Papa il piè gli e passò via,
E con la bocca assai parlar differra,
Il qual rimane ne la penna mia.*

Id est:

*Adventat Imperator, ejusque Filius,
Aliique multi, stipationem facientes.
Ibi Sanctus Pater apparare jussit,
Quasi Missam dicere vellet,
Cathedram, eoque se deferri curat,
Ad fores S. Marci, illam
Decore conscendens, atque sic expectans
Cesaream Majestatem, Et ut cum ipsa
Veniret Otto. Et vero, Fridericus, primus
Comparuit, cum se digno corporis gestu.
Postea humiliter se abjecit in terram,
Papa vero pedem illi porrexit, abivitque,
Os satis superque ad loquendum adaperiens,
Quæ intra pennam meam remanere velim.*

Aterum testimonium, Judæus homo suppeditat, quem
etsi alioqui, causam orare leges non sinunt, neque testi-
monii dictio est, hoc tamen loco juvat illum audire.
Prodeat igitur in medium R. David Gans, & repetat,
dicta in parte secunda (quam nunquam sibi visam
Seldenus haud uno loco queritur) Zemach p. 77. b.

אנטוֹן בן הקיסר נתפש משבעכסטיאן דוכס וראש
העיר וינציאה ויוליכוהו לונציאה אל האפיפיור
אלכסנדר והאפיפיור לא רצה לתן את בנו לפדות
לה במחיר כסף רב עד שתוצרך הקיסר לבטל
לונציאה

לונציארה לכרוע ולפול ארצה לפני האפיפיור
 בבית צבורתם הנקרא מרקום לבז ולחרפרה
 לעיני כל העמים ורך והלך האפיפיור כרגליו
 על גב הקיסר ועל בנו ואמר על שחל ופתן
 תרוך תרמס כפיר והנין אחר זר שלום בשלום:

Id est: *Otto, filius Caesaris, captus fuit a Sebastiano Duce, & Principe urbis Venetæ. Deductus itaque est Venetias, ad Alexandrum Papam, atq; Papa noluit Imperatori copiam redimendi filii facere, etiamsi pretium ingens argenti offerret. Quare coactus est Imperator petere Venetias, & sese turpiter & ignominiose coram Papa incurvare, procidereq; in terram in ede sacra illorum, que Marci vocatur, inspectante omni populo. Ibi calcavit, ambulavitque pedibus suis Pontifex super tergo Caesaris filii que ejus, simul enunciavit: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculeabis leonem & draconem. Postea dimisit eos in pace. Sed, hæc levia quis reputare potest, & ipsi facile animo præcipimus, ea, quæ possunt objici. Neque vero est, ut in illorum testimoniorum auctoritate adstruenda, multum studii & opera impendamus, his enim causam nostram minime superstruimus, suntque plura longe, ex quibus firmamentum & vires accipit. Credimus nimirum, *Johanni Francisco Loredano*, Viro, & Senatoria in urbe Veneta dignitate, & literarum gloria, nostro ævo Illustrissimo, in libello de vita Alexandri III. serio nobis asseveranti, infinitos propemodum extare antiquos Autores, qui historiam de calcato Friderico in literas retulerint, & credimus citra hæsitacionem. Nam, dubitantes de flux assertionis fide, *Bardum, Frangipanium, & Olmum* inspiciere juber, qui multorum dicta congesserint. Non potuit igitur in hac re mendacium nobis dicere tantus Vir, & ad ipsos Autores, qui typis excusi publice*

C 3

pro-

prostant, falso provocare: quam turpiter nefse daret vilissimus quidem mortalium, & qui omnem frontem cum pudore amisit. Ipse Rupertus, in hac causa, *non leve esse*, pronunciat, *quod ad Bibliothecam Vaticanam Baronius provocavit, ac tot iudicibus obnoxium se fecit, quot Italici, Germanici, Gallici, ad hunc usque diem insignis illa Bibliotheca patuit.* Quanto igitur magis aslimandum est, quod Venetus Senator, & is quidem, integritate morum, sapientia, & tot elegantis ingenii editis monumentis, si quis alius, hac nostra aetate celebratissimus, libros, non scriniis inclusos, & aegre (nota praedicamus) in conspectum hominum prodeuntes, sed, qui impressi habentur, testes citat, atque omnium mortalium, qui eos legere & intelligere possunt, iudicio, se reddidit obnoxium? Adde, quod ipse adeo Rupertus noster, inaudivisse se fatetur, *Fortunatum Olmum extare, qui rem* (hoc est calcationem Frederici) *ex monumentis & Archivis revera factam asserat.* Quod autem de nunquam post sollicitam requisitionem viso sibi Scriptore, deinde subicit, *valde vereri se, ut meliora proferat quam Hieronymus Balbus, (sic excusum est, Bardus legere oportet) quam alii:* nemo non animadvertit, ex Praiudicio ortam esse sinistram suspensionem, & annon illi suas quis in mentem revocare voces possit, paulo ante emissas: *Non sufficit suspicari, ubi de alterius fama agitur, decet scire?* Sane, nec nobis Olmum, Bardum, & Frangipanium adire in praesentia licet, nec potuit eos nobis rogantibus suppeditare, Illustris Vir, Reipub. Literariae decus, & nostro animo carissimus longe Fautor, *Antonius Magliabechius*, Magno Hetruriae Duci a consiliis, & a custodia Bibliothecae, qui, in literis demum nudius quintus perlatis, illos aliquem sibi harpagasse queritur, promittens tamen, navaturum se nobis operam benevolentiamque in iis undecunque

cunq̄ue conquirendis, nam, in Italia quoque, non sunt ita obviū. Quoad igitur ille nos voti compotes facit, sicque alio die, certi quid solidique magis proferre adjuvat, nos quidem interea temporis nefas nobis esse ducimus, hariolari velle, aliud iis libris contineri, quam ab his proditum est, a quibus visi fuere & perfecti. Quin, si omnino conjecturis locus, hinc, quam æquitas & modestia suggerunt, tantisper proponimus: Videlicet, esse admodum verisimile, quia vel ipsi in Italia de hac historia typis excusi libri, tam rari Alpes transmigrarunt, ut nulla eorum apud nos sit copia, ideo, multa pro vindicanda rei, veritate, in Italorum, apud quos hæc gesta sunt, Monumentis, Fastis, Annalibus, Archivis, reperiri, de quibus nemo transalpinorum vel fando quicquam accepit.

Sed vero, non unius tantum Veneti Senatoris nobis subvenit iudicium, quin potius illum, & nos pariter, ejus legentes vestigia, adhuc amplius tuetur, universus Sacer & Augustissimus Senatus, almæ illius & æternæ Reipublicæ. Ad hunc igitur, Loredanum autorem sequuti, reverenter & demississime provocamus, quando illius jussu, omnis Alexandri III. Papæ, & Friderici I. historia, atque inter cætera, illa Imperatorii colli calcatio, jam olim, in ea Palatii Duc. lis Aula, ubi Consilium Magnum habetur, extrabat depicta, & postquam A. C. 1577. incendio periisset, fuit restituta, ita, ut etiamnum omnium oculis conspici queat, nosque ipsi, spectatum simus admissi. Post hanc publicam memoriæ illius consecrationem, scelus fuerit, porro ambigere: nec enim auctoritatem ejus vel tantillum elevat, illud tritum Horatii:

— *Pictoribus atque Poëtis*

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas:

quod Cardinalis Baronius, qui Tom. XII. Annal. Anno

1177. ex

1177. ex adversum pro negativa sit sententia, objecit; Vel illud, quod verbosius excipit Rupertus, inquitens: *Fuisse quidem picturæ usum apud veteres, ad propagandam rerum memoriam, sed tamen, pœma, pro fallaci & lubrico argumento semper habitum. Nam, pictores haud pauciores fabulas dedisse quam ipsos poetas. De Marco Valerio Romanos Scriptores ἀπὸ μῦθς scribere, auxilio corvi vicisse pugna singulari Galium; quos, decepisse pictores, qui Valerium pinxerint, galeam gestantem, cui corvi signum superadditum, docuisse Vossium lib. 1. de Idol. cap. 27. A pictoribus dependere omnes mythologias & falsos de Diis sensus, ut Josephus docuerit lib. 2. contra Appion. Etenim, minime diffitemur, Pictores non minus ac Poetas, multa sæpe ex ingenio effinxisse, & quædam penicillo adumbrasse, quæ nec fuere unquam, nec post sunt futura. Nihilo secius certum est nobis indubitatumque, non omnes picturas ejusdem esse futilitatis, uti nec omnes sunt ejusdem coloris. Atque, fieri sane potest, ut plus veri insit uni tabellæ, quam sexcentis Historicis: cujus rei argumentum vel ex ipso Marco Valerio (nam, ea res, nostro utique magis, quam Ruperti inhibito favet) palam capimus, quem pictor probe & ex habitu antiquorum militum, cum galea cui corvi signum superadditum, expresserat, sed Scriptores Romani omnes, immenso numero, corvum in pugna auxiliatorem habuisse perhibuerunt: non igitur ille, sed hi, in vitio fuisse, & veritatem interpolasse deprehenduntur. Nimirum, si vetus sit pictura, & cum re cujus figuram representat, cœva; si non privatim ex mero arbitrio fatui pictoris, verum publico Magistratus aut Populi jussu, ad perpetuandam memoriam efficta; si Prytaneo publico, non parietinis domunculæ alicujus aut frivole & bellæ sit appicta, fides ei debetur jure optimo maximo. Quippe, ut illud in l. 32. §. 1. D. de Legibus, hunc non inepte accommodare nobi liceat: *Quid interest, suffragio Populus voluntatem suam declaret;**

ret, an rebus ipsis & factis? Arqui, implet Veneta, quam nos urgimus, pictura, omnes istarum conditionum partes, cum in nobilissimo Urbis, ipsiusque Ducalis Palatii loco, quorumvis mortalium visui, Patrum jussu exposita, patëat, ejusque, qui in fumum abiit archetypus, solos quinquaginta & duos annos, post rei, cujus effigiem ostendit, eventum, fuerit confectus. Sic enim habet vetus, quæ huic subjecta erat, & incendium exsit. Loredano laudata inscriptio:

ANNO DOMINICÆ INCARNATIONIS
MCCXXVIII. JACOBO THEUPOLO DU-
CANTE CÆPTUM FUIT HISTORIAM
ALEXANDRI TERZI HAC IN NOSTRA
AULA AERE PUBLICO DEPINGI.

Quamobrem, cum ista pingerentur Venetiis, innumeri adhuc eorum, qui Imperatorem & Papam Venetiis fuerant intui, erant superstites, quibus glaucoma ob oculos objicere, & falsa pro veris supponere, nemo valuisset, imo ne quidem perentasset. Eam ob causam, sapienter & graviter scripsit Loredanus: *Che però con poca prudenza si potrebbero ascrivere a capricci d' un pittore, mentre si trattava d' un Historia Sacra, e delle perdite d' un' Imperatore. Non haurebbe permesso la prudenza di quei primi Padri, che gli scherzi d' un' penello adombrassero la faccia del vero. Se ne sarebbe risentito Federico Secondo, che capitò tre anni dopo in Venetia, nel vedere in una pittura publica falsamente i biasimi di Federico Barbarossa suo Avo, e d' Ottone suo Zio. Ma non si scherza, quando si descriuono Historie, che con una publica iscriptione si dichiararono per tali.* Id est: Imprudenter admodum res libidini pictoris acceptæ feruntur, quando agitur de Historia Sacra, & cladibus alicujus Imperatoris. Non permisisset prudentia illorum primorum Patrum, ut ludi penicilli cujusdam, obumbrarent vultum veritatis. *Questus ea de re fuisset*

D

isset Fridericus II. qui triennio post in Venetias appulit, conspicando in pictura publica opprobria falsa Friderici Barbarossæ Aui sui, & Ottonis sui Patruï. Enim vero, nullus jocis locus, quando describuntur Historiæ, quas publica Inscriptio tales declarat. Hactenus dicta, Cl. Ruperti objectionibus fortasse satisfaciunt. At, Baronium Cardinalem, illud in super in commodat, quod eadem Historia de calcato Imperatore Barbarossa, non solum Venetiis, sed & Senis Hetruscis, Alexandri Papæ patriæ, in templo cathedrali, imo adeo Romæ in Palatio Vaticano depicta visitur, ut infallibilitas, quam vocant, Pontificis, cujus decisioni Baronius alicubi phil. logicas quoque controversias subiecit, in discrimen veniat, nisi cœpto desistit, nec hujusmodi sermonem porro altercatur. Scilicet, *Pius IV.* Pontifex (is ipse enim fuit, Justiniano & Loredano testibus; atque sic apud Rupertum pag. 680. delecto *Pauli IV.* nomine, rescribendum est) post habitam Congregationem Cardinalium, & multam deliberationem, examenque sedulum Scriptorum (Loredano autore hoc dicimus) similem picturam, Josephi Salviati (*Salviatis* mendose habet Ruperti editio) nobilissimi artificis manu, excitavit in Vaticano, & apponi iussit elogium:

ALEXANDER PAPA TERTIUS FEDE-
RICI PRIMI IMPERATORIS IRAM ET
IMPETUM FUGIENS ABDIT SE VENE-
TIIS. COGNITUM ET A SENATU PER-
HONORIFICE SUSCEPTUM, OTHO-
NE IMPERATORIS FILIO NAVALI PRÆ-
LIO A VENETIS VICTO CAPTOQ; FE-
DERICUS PACE FACTA, SUPPLEX A-
DORAT FIDEM ET OBEDIENTIAM
POLLICITUS. ITA PONTIFICI SUA
DIGNITAS VENETÆ REIPUBLICÆ BE-
NEFICIO RESTITUTA, MDLXXVII.

Neque

Neque est, ut, (quod nonnemini factum meminimus) adversus ista quis objiciat, meliora edoctum *Urbanum VIII.* Pontificem, *Barbarinum* gente, nostra memoria delevisse hanc picturam, & tectoria calce incrustasse parietem: ut contrario, infallibili judicio, tanquam falsa & inepta damnata fuerit. Namque (bona cum venia eorum, qui hactenus id persuaderi sibi passi sunt, dictum hoc velim) ista neutiquam evenerunt, & falsus rumor ad nos perlatus est. Edisseram autem rem omnem, paucis cognitam, prout vere accidit, est enim oppido digna quæ notetur, quare diligenter & sedulo illam narrabo, atque, ne cui nostra fides subtilior videatur, nihil dicam sine teste. Anno hujus Seculi quinto supra trigessimum, cum lites inter Urbanum Papam & Rempubicam Venetam exortæ invaluissent, ibi Pontifex, non veritatis amore, sed erga Senatum Populumque Venetum odio ductus, paulo post Ludovici Contareni, illorum Legati, ex urbe Roma discessum, *Pii IV.* elogium, Picturæ, de qua agimus, subjectum, quod Venetis nimium tribuere, illisque Pontificiam Sedem vehementer obnoxiam facere videbatur, delere, vel potius corrigere sustinuit. Nam pro verbis, jammodo recitatis, jussit subscribi:

FEDERICUS IMPERATOR ALEXANDRUM
TERTIUM PONTIFICEM QUEM DIU
INSECTATUS FUERAT POST CONSTI-
TUTAS CUM EO PACIS CONDITIONES
ET DAMNATUM SCHISMA SUPPLEX
ADORAT

At, in ipsa pictura, nihil mutatum, eademque illius permansit ingenuitas integritasque quæ olim fuerat. Id factum, cum ad Senatum Venerum perlatum esset, iniquissimo hoc tulit animo, & actutum, non valedicto prius Pontifice,

Residentem (ceu appellant) qui Romæ remanserat, ex urbe excedere iussit, Nuncium autem Apostolicum, secum morantem, aditu perito prohibuit, diserte testatus, h. u. d. unquam redituum se cum Papa in gratiam, nisi antiqua Inscripção postliminio restitueretur. Quæ omnia Hieronymus Brusoni in Historia Italica l. 3. p. 119. his verbis in vernacula fere eloquutus est. *Auendo Urbano dopo la partenza da quella Corte dell' Ambasciatore Luigi Contarini, alterato in Sala Regia l' Elogio, che rappresentava il merito acquistato dalla Republica nella difesa di Papa Alessandro Terzo contro Federico Barbarosso, il Senato altamente commosso da così fatta ingiuria non meno grave che inaspettata, comandò immantenenente al Segretario Residente a Roma, di partirsene senza congedo: negò al Nunzio le Udienze di Collegio, e si dichiarò con tutti i Principi, che nessun altro partito o ripiego, l' auerebbe giammai appagato, fuor che la intiera restituzione del primo Elogio.* Consequuta sunt hoc Pontificis factum, multa convicia, & excepta iactataque publice Pasquini vox, qua dixisse ferebatur: *Quia Urbani erga homines savities, quo ultra progrediatur non habet, nunc aduersus pictura gratasatur, & mox statuas in volabit. Quare, & miseromibi! va carissimo Morforio! va cateris in Urbe signis!* Potuisset idem, argutum illud, ante triennium summo cum applausu prolatum, immutare leviter, novamque gratiam apud omnes inire, exclamando: QUOD NON FECISSENT BARBARI FECERE BARBARINI. In elegantissimo libello, qui *Divortii Cælestis* nomen habet, & *Ferrantem Pallavicinum*, Italarum nostri ævi facundissimum, istiusque de quo nobis sermo, Urbani Pontificis iussu capite postea plexum, autorem habere fertur, Patri-

Patricius Venetus graviter quoque de hac Papæ impotentia querens introducitur, estque operæ pretium, istius audire lamenta, quæ tamen, non vero quo scripta sunt sermone, sed tantum ex Gallica, quam ad manus habemus versione, eaque fortasse minus accurata, edere nobis licet:

L' Eglise Romaine à toujours esté servie de nous, en la maniere, qu'il estoit convenable, a une legitime Epouse de Jesus Christ. Icelle neantmoins non seulement par plusieurs fois nous respondant avec peu de reconnaissance, a conjuré nostre ruine, mais encor finalement a voulu chasser de sa maison la memoire des serviteurs qui par tant des siècles ont esté exaltez par le veritable récit des historiens, & approuvez par un Eloge public, donné du consentement de tous les Papes precedents. Ce Lion peut malaisement Souffrir de vray qu'on luy conteste ceste gloire qui à toujours esté l' aliment de ses pensées genereuses: & nous semble fort estrange, que Venize ayant desja accueilli un Pape fugitif, & l' ayant remis dans son siege qu'il avoit perdu, au detrimement de l' or & du sang de Venize, maintenant les Papes refusent de recevoir en leur propre maison au moins la memoire d' une si grande faveur qu'ils ont receüe. Pourtant la Republique, afin de venir par ce seul point a aucune espreeue avec l' Eglise Romaine, consentit qu'on entremist pour leur accommodement l' autorité de la Couronne de France. Mais Urbain VIII. estant different d' avec S. Pierre, ne prend pas garde quand il nie la verité a la voix du Coq. Ainsi persévérant en ceste opiniastreté de ne pas mettre l' Eloge se contente par un fol caprice de prendre pour l' Eglise une glorieuse attestation d' avoir esté servie par les Princes. Ainsi ceste ancienne inscription qu' on voyoit enregistree au Vatican, par la reconnaissance de l' Eglise, des bienfaits de Venize, que le temps n' a peu aneantir jusq' a present, les Barberini l' ont finalement risé a neant, parce paravanture que le Barberini ayant banni de Rome toute verité illeur fasche de voir la reconnaissance recueillie sous le couvert de leur maison: ou plustost parce que les Barberini ne se tiennent pas obligez pour les services que l' Eglise a receus, en estans plustost les ennemis que les directeurs. Cependant nous n' avons peu si non nous scandalizer avec un ressentiment d' un trait si ingrat, nous consolans neantmoins finalement voyans que la mauvaïse vo-

lonté du Pape, ni nous peut apporter pour le present plus de dommage que celui qui se fait dans l'estendüe des murs de sa maison.

Id est: Nos quidem Ecclesia Romana semper illud obsequium detulimus, quod conveniebat legitima Sponse Jesu Christi. Ipsa nihilo minus, cum exigua saepe gratia nobis respondens, non tantum conjuravit in nostram perniciem, sed tandem ex aedibus suis expulit memoriam benefactorum, quae per tot secula celebrata sunt veris Historicorum narrationibus, & elogio publico approbata suere, omnium precedentium Pontificum consensu. At noster Leo, difficulter perferre potest, ut ei controversia fiat de gloria ista, quae semper pabulum fuit honestissimorum illius conatum: nobisque vehementer mirum videtur, quod cum Veneti olim receperimus Papam fugitivum, & cum auri sanguini, quae nostri profusione restituerimus in Sedem amissam, nunc Pontifices recusent, admittere in proprias aedes, saltem memoriam tanti favoris quem perceperunt. Caterum, Respublica, ne ob hanc solum causam cum Ecclesia Romana collideretur, passa est, ut ad rem componendam, autoritas Regis Galliae intercederet. Sed Urbanus VIII. aliter longe quam S. Petrus animatus, parum referre putat, negare veritatem ad Galli cantum. Sic perseverans in contumacia de non restituendo elogio, stultissime recusat a servitio. Unde antiqua inscriptio, quam ob Veneta beneficia, quorum memoriam longa aetas usque adhuc delere non potuit, Ecclesia grata Vaticano inseruerat, denique a Barbarinis in nihilum redacta est, fortasse, quia, postquam Barbarini omnem virtutem Roma expulerunt, agris oculis vident, gratitudinem intra rectum aedium illarum admissam. Aut potius, quia Barbarini minime obligatos se credunt, ob servitia Ecclesiae praestita, cujus inimici magis sunt, quam Directores. Interim, ceptum tam ingratum non potuit non offendiculis nobis esse, nostramque provocare indignationem, sed solamur nos tandem videndo malvolentiam Pape, in presentia haud aliud damnum offerre nobis posse, praeter illud, quod fit in ambitu murorum eorundem domicilii. Discimus exinde, ipsum Galliae Regem Christianissimum, cum Urbano Papa, apud quem multum gratia valebat, egisse, ut picturae redderetur vetus elogium,

neque

neque tamen negotium ex voto consecisse. Atque hinc factum est, ut Senatus Populusque Venerus infensissimo essent erga Pontificem animo. Sed vero, hos, mutato non nihil rerum statu, conciliare iterum cupiens Urbanus, Anno 1639. ulro illuc Legatum ablegat, non sine *Vitellium* gratulatum Patribus, de insigni victoria, quam anno superiore de Piratis Africanis reportaverant, & rogatum, Legatos Romam mittere dignarentur, quo cum iis consilia, quæ, in orbis Christiani salutem, Italix quietem, & Turcorum detrimentum, meditaretur, communicare posset. Nunc, quid porro successerit, malumus referre verbis, *Illustrissimi & Excellentissimi Senatoris Veneti, BAPTISTÆ NANI, Viri, prudentiæ incomparabilis, eruditionis eximia, & qui splendidissimus in Aula Imperatoris, Gallia, & Hispania legationibus pridem summa cum laude defunctus, merito Principi, & Senatoribus Collegis, dignus nuper visus est, qui Conventui ad tranquil-*
landam & componendam turbatissimam nostram Europam, Noviomagi (outinam Feliciter!) habendo, Augusta Reipubl. nomine destinaretur; a cujus Summi Viri sapientia, & in rebus gerendis dexteritate, uti optima quæq; nobis pollicemur, ita illi, cæterisque sanctissimæ autoritatis Legatis, qui ibidem convenient, salutem, & prospera quæq; rove-
mus, Deum supplicibus votis precati, faveat illorum consiliis, intersit deliberationibus, atq; alma
Pacis

*Pacis, quam misera Europa unice suspirat, eos
faciat Sequestros.*

Votum secundet, qui potest, nostrum DEUS.

Ceterum, Laudatissimi Bapista Nani, in nunquam satis de-
prædicanda Reip. Venetæ Historia, & quæ jure bono, Taciti
Itali cognomen Autori suo promeruit, lib. XII. verba sunt:
*A tali motivi deliberarono i Venetiani d' inviar a Roma un Am-
basciator Straordinario, con incarichi espressi, che solamente ver-
sando in ciò che riguardava la causa de Turchi, o il maneggio della
Pace di Christianità, s' astenesse de qualunque negotio, che tendesse a'
proprii interessi de la Republica, i quali per gli comuni voleua al pre-
sente lasciar da parte, e in sospeso. Giouanni Nani, Procuratore di
San Marco. fù eletto, accioche con certa sua naturale deslerità, e
con prouetta esperienza, acquistata ne' piu graui impieghi della Re-
publica, promouesse negotii di tanta importanza. Fù egli dal Pon-
tefice con gubilo accolto, e con honori conspicui; ma prima, precorso
Federico Cardinale Cornaro, Patriarca di Venetia, andato (com' è
l' obbligo del costume) a limitari degli Apostoli, indusse Urbano a can-
cellare l' inscrizione, da lui posta sotto la memoria d' Alessandro Ter-
zo Pontefice. Non volle però rimettere l' antica, tacitamente la-
sciandone al Successore il pensiero, già che abolua quella, della
quale era stato Autore egli stesso. Il Senato, stimando ciò, in quanto
era un primo passo, necessario alla perfettione dell' Opera, non tra-
lasciò d' esprimersi, niente altro poter contentarlo, che la redintegra-
tione del pristino Elogio. Id est: His inducti rationibus decreve-
runt Veneti, mittere Romam Legatum extraordinarium, cum man-
date expresse, ut tantum versando in iis que atinent ad causam
Turcarum, aut ad conciliationem pacis in orbe Christiana, abstinere-
ret ab omni negotio, tendente ad proprium commodum Reipub. ista
enim in presentia communibus postponi, & in suspeso relinqui vole-
bat. Iohannes Nani, Procurator S. Marci electus fuit, qui cum
congenita dexteritate, & provecsta prudentia, quam in grauissimis
Reipubl. expeditionibus parauerat, tanta arduitatibus negotium pro-
moueret. Eum Pontifex, cum gaudio & honore insigni excepit. Sed
prius præcurrens Fridericus Cornarus Cardinalis, Patriarcha Vene-
tus;*

*tus, visitaturus (uti consuetudinis lex cogit) limina Apostolorum, induxit Urbanum ad delendam Inscriptionem quam memorie Alexandri III. Pontificis subjecerat. Nolebat autem reponere veterem, taci de Successori hanc curam relinquens, quando quidem eam aboleverat, cujus ipse autor extitit. Interim Senatus, probans quidem istud coeptum, tanquam primum gradum & necessarium ad operis perfectionem, non neglexit tamen testari, in nulla re alia se acquieturum, quam in restitutione pristini elogii. Enim vero, ad hanc faciendam, nunquam induci se passus est Urbanus, nec fieri sane id poterat, citra præsentissimum detrimentum autoritatis suæ atque existimationis, cui vel sola deletione a se suppositæ Inscriptionis, jamdum pessime erat consultum. Mansit itaque sine titulo pictura Alexandri, ad mortem usque Urbani, quam ipse oppetiit, anno hujus seculi quarto supra quadragesimum. Tum succedens in locum Innocentius X. ex Pamphilia gente, statim post adeptam potestatem nihil prius fere habuit, quam ut amicitiam veterem, quæ Romanæ Sedi cum Republica Veneta intercesserat, revocaret in usum. Quoniam vero perspectum habebat, id fieri non posse, nisi reparato antiquo Elogio, idcirco sua sponte, antequam rogaretur, illud reddidit, quod, sic redditum, nunc in Vaticano conspicitur, perdurabitque sine dubio in temporum æternitatem. Non pigebit, etiam de hac restitutione, adscribere paulo prolixam narrationem supra nobis laudati Hieronymi Brusoni ex l. 12. Historiæ Italicæ: *Intento poscia Innocenzio a cessare l' occasione de' disgusti, che nudriano i nostri Prencipi con la Sede Apostolica, per le asprezze del passato Pontificato; volle riportare egli solo la gloria della riconciliazione della Republica di Vonezia, come che concedesse all' altrui mediazione, o rimettesse all' altrui discussione le sodisfazioni degli altri Prencipi. Trattauasi già buona pezza dal Cardinale di Toscana, e da altri Personaggi, e Ministri quini Residenti, la restituzione dell' Elogio nella Sala Regia**

E

(dónde

(dove era stato cancellato da Papa Urbano) a favore della Repubblica intorno alle occorrenze note di Alessandro III. col fondamento di scritture apocrife, e false, messe in disputa, e sospetto, dallo scrittore degl' Annali Ecclesiastici. Egia s' andava divulgando, che doveffero essi riportare l' applauso di questo accomodamento, che restituendo questa debita gloria della Repubblica, ridonava alla Corte di Roma la residenza de' suoi Ambasciatori: quando il Papa, non voluto concedere ad altri quel merito, che poteua acquistargli con gli applausi universali l' amore della Repubblica; obligandola a corrispondenza eguale alla grandezza del beneficio; improvvisamente, e di suo proprio moto, restituiti al suo luogo l' elogio cancellato da Papa Urbano. Di che pervenuta immantenente la novella a Venezia, non può dirsi con quanta allegrezza venisse ricevuta da tutti gli Ordini de' Cittadini, vedendo dissipate dalla prudenza del Papa quelle nuvole di mala soddisfazione, che sollevate contra la tranquillità della pace, minacciavano continua tempesta di disgusti, e di turbolenze. Ma il Senato, che non volle mai lasciarsi superare di magnanimità, come non seppe mai cedere di puntiglio ad alcuno; elesse la medesima sera nel Pregadi, Ambasciatore Straordinario a Roma, Angelo Contarini, Cavalliere, e Procuratore di S. Marco, per ringraziare il Papa di questa grazia, e chiamato il giorno appresso il Gran Consiglio, vi decretò, non ostante qualunque parte in contrario, la Nobiltà Veneta alla Famiglia Pamfilia, nella maniera solita praticarsi co' Pontefici trapassati benemeriti della Repubblica. Avviso che portato al Papa, mentre si trovava nella Congregazione di Stato, venne da lui ricevuto con lagrime di tenerezza, e conviue espressioni di stima al merito della Repubblica. Id est: Solicitus deinde Pontifex, de tollendis occasionibus malevolentia, quam nutribant Principes nostri adversus Sedem Apostolicam, ob asperitates praeeriti Pontificatus, solus ipse referre volebat gloriam reconciliatae Reip. Venetae, alienae compositioni discussionique relinquens placamenta ceterorum Principum. Urserant jam diu Cardinalis Tuscus, alique Viri Praecipui, Ministrique, ibi commorantes, restitutionem Elogii in aula Regia (Papa Urbanus isthic illud deleverat) in laudem Reipublicae, circa historiam Alexandri III.

quam

quam fundamentis testimoniorum apocryphorum, falsorumque nixus, in controversiam, & dubium vocaverat *Annalium Ecclesiasticorum Conditor*. Erat jam sparsa fama, hos reportaturos applausum facta pacificationis, ut restituta Reipublica debita gloria, ipsa redderet Romæ presentiam suorum Legatorum. Ibi Papa, non volens aliis concedere meritum, quod cum omnium applausu, Reipubl. amorem ei devincire poterat, eamque obligare ad gratitudinem magnitudini beneficii equalem, ex improvise, & proprio motu, in suum locum restituit Elogium, quod Urbanus Papa obliteraverat. Ejus rei nuncius cum continuo Venetias perlatus esset, dici non potest, quanto gaudio ab omnibus Ordinibus Civium fuerit exceptus, quod viderent Papa prudentia dissipatas querimonia nubeculas, quæ, contra pacis tranquillitatem excitata, perpetuas tempestates agrimoniarum & turbarum minabantur. At Senatus, qui nunquam passus est superari se magnanimitate, prorsus uti nec cujusquam unquam cessit impotentia, illa ipsa vespera coacto Consilio Centum viginti virali, destinat Angelum Contarenum, Equitem, & S. Marci Procuratorem, Legationi Romam versus extraordinariae, ut pro hac gratia Pontifici ageret gratias, atque adunato sequenti die Magno Consilio, insuper habitis quæ ob stare poterant, Nobilitatis Venetæ decus, decernit Familie Pamphilia, cum in modum, qui observatus fuerat circa Pontifices prædecessores, de Republica benemeritos. Hæc cum Papa dum Congregationi Status interesset, renunciarentur, cum lachrymis quas gaudium expresserat, multaque significatione reverentis erga Rempublicam affectus, illa percepisse dicitur.

Ex hæcenus allatis patescit, opinionem nostram, quæ vege Friderici I. Imperatoris collum ab Alexandro Papa calcatum fuisse credimus, magnis validisque fulciri argumentis, illique & animo & viribus opus esse, si quis eam in terram arietare præsumat. Certe, quæ Rupertus noster attulit, nihil officiant, & hanc ne leviter labefactant quidem. Nam, quod ad autoritatem *Magnum Virorum*, qui nigro calculo nostram sententiam damnarunt, & ad quam principio Vir

Doctissimus Optimusque provocat, attinet, illa sane percellit nos non nihil, dum talia agnoscimus Nomina, quibus & publica & privata pietate debemus observantiam, quippe, sic omnes de Republica Literaria, aliqui de nobis insuper id promeruerunt. Sed, fat scimus, non ægre ferunt illorum Manes, si ingenio nostro abundamus, & sanctissimam veritatem eminus vereri annirimur, dum ipsi nunc cominus ea perfruuntur. Possumus etiam post principia hic stare, nostrosque defensores, qui nostras partes tuentur, ante nos locare, ne nimium nobis metuamus. Siquidem, nostra de calcato Friderico sententia, Patronos itidem habet, Viros, summæ inter mortales dignitatis, & in divinis humanisque literis consummatissimæ doctrinæ. Non est opus Pii IV. Pontificis, & Augustæ Reipublicæ Venetæ Regalis Senatus, fidem rursus implorare, sunt nobis insuper præsidio, *Jacobus Angliæ Rex, in Confutat. Torti fol. penult. & in Tortura Torti p. 263. B. Lutherus in præfat. libelli Bapstis Trevi Hadriani IV. und Alexandri III. gegen Kaysers Friderichen Barbarossa gebet, qui extat Tom. 8. Jenens. fol. 230. b. Philippus Melanchthon in Chronico Carionis l. 4. p. 942. Centuriones Magdeburgenses Cent. 12. c. 10. p. 1417. Isaacus Casaubonus in Prolegom. Exercitationum adversus Baronium. Joh. Henr. Hottingerus Parte 3. Hist. Eccl. p. 12. Autor Fulminis Bruti, quem, Franciscum Hotomannum JC. fuisse accepimus, p. 71. Simon Schardius, JC. in libro de perfidia Papparum erga Imperatores. Petrus Bertius l. 2. Comm. rer. Germ. p. 72. Johannes Cluverus in Epitome Histor. p. 504. & qui inter primos nominandi erant, Johann. Gerhardus in Dedicatoria part. 1. l. 2. Confess. Cathol.*

Cathol. atque *Johannes Saubertus* Pater, in libello de *Biblioth. Noriberg.* Theologi insignes, quos ambos *Rupertus* confutandos sibi sumsit, alterum ex iis, etiam inclementius & contra genium literarum quas profitebatur, tractans, quod factum dolemus. At, alia *Ruperti* argumenta videamus; sic ratiocinatur: *Cuicunque narrationi*, inquit, *apposita nota*, AIUNT, FAMA EST, FANDO ET ORE VULGI SALTEM ACCEPIMUS; ea uti commemorari potest, ita pro certa & fideli sive approbata, nec accipi potest, nec debet. ---- At talis est narratio de *Friderico Barbarossa*, quod ex antiquissimo *Scriptore* probare possum. Affert deinde ad probandum assumptum, praecipue locum *Ouvonis* *Raven-*
natensis presbyteri, quem *Scriptorem*, avo, quo contigisse dicuntur, proximum vocat, cui *Marci Antonii Sabellici*, *Pauli Jovii*, *Petri Justiniani* & *Francisci Modii*, addit testimonia. *Ouvonis* verba recitat: *Quibus* pactis, *Cardinales* iidem, ut injunctum eis fuerat, *Imperatorem* ad *D. Marci delubrum*, ubi eum *Pontifex* operiebatur, deduxere; cum ad *Pontificem* pro foribus templi sedentem accessisset, dejecta ex humero fulgente chlamyde, posito eum genu adoravit. Mox ad pedes provolutus, eosque exosculatus FERTUR insultanti *Pontifici*, & propheticum carmen, super aspidem & basiliscum ambulabo, & calcabo leonem & draconem, enuncians, non *Alexandro* sed *Petro*, id tribuere, pervicaci dicto respondisse: *Pontificem* deinde, & sibi & *Petro*, cessum ingeminasse; ac tum demum ad complexus mutuos, & par osculum admisisse; conclamantibus undique omnibus: Deo laudem esse deferendam. *Sabellici*, ad quæ provocat, ista sunt: ADDUNT QUI-
DAM, *Pontificem* collo *Cæsaris* prostrati pedem imposuisse, cæ-
pisse-

pisseque interim Davidicum illud canere: Super aspidem & basiliscum ambulabis! Notum est carmen. Tunc Fridericum ingentes alentem spiritus, dixisse: Non tibi, sed Petro! cui Alexander irato similis, impressa fortius planta, & mihi & Petro! responderit. Ferunt dominicæ ascensionis die id factum. *Pauli Jovii* istud adducit: Itaque pacificatore Ziano, Venetorum Principe, Imperatorem ad pedes suppliciter projectum Pontifex præ foribus Marciani templi vite expiavit, in gratiamque recepit. **TRADUNT SCRIPTORES**, Pontificem antea cæcalimitatis sue memorem, osculanti pedem, contractâ fronte, hoc Davidicum carmen protulisse: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem! ut domitæ superbi animi ferociæ nequaquam humaniter illuderet; ad quod *Cæsar* tam pie, quam graviter, reidenti vultu responderit. Non tibi sed Petro. *Petri Justiniani* sequentia inculcat: Alexander autem Friderici collo planta supposita, Davidicum illud protulisse **DICITUR**. Denique, ex *Francisco Modio* laudat verba: **ADDUNT QUIDAM**, Pontificem, quasi ita illum expiaturum collo ipsius prostrati pedem imposuisse, cœpisseque interim Davidicum illud canere.

Ratio postulat, ab iis testimoniis, quæ *Ruperti* hesin defendere debent, segregare ante omnia *Pauli Jovii* dictum, quod notam dubitationis minime apposita habet. Nec enim profecto ipse *Rupertus* rō **TRADUNT SCRIPTORES**, pro tali signo, ratiocinio ausus est inferere. Fuerint itaque iudicia hesitationis, formulæ istæ sermonis: **AIUNT, EAMAEST, FANDO, ET ORE VULGI SALTERM ACCEPIMUS**, sed, ab istis nimium differt *Jovii* locutio, quam nos, ex contrariorum lege, certitudinis notam esse contendimus, dum illas, a *Ruperto* allatas, dubitationis suspensionem præbere fatebimur. Nam, iis, quæ *ajunt*

in

*intrivis, qua sola fama, aut fando, ac ore vulgi saltem accepimus, illa, qua Scriptores tradunt, ex adverso solemus opponere, ut pari passu isthac ambulare, & pro iisdem accipi nequeant. Tum demum, fuisset aliquod momentum in Jovii loquela, si illud, tradunt Scriptores, excepisset formula, penes quos fides erit, vel alia æquipollens: nam, sic aurem vellere nobis licebat, meminissemus illorum Seneca l. 4. Nat. Quæst. Quod Historici faciunt, & ipse faciam. Illi, cum multa mentiti sunt ad arbitrium suum, unam aliquam rem nolunt spondere, sed adjiciunt: Penes auctores fides erit. Omnino igitur Rupertus aliter argumentum nectit, aliter probationes affert, quoniam nemo unus Scriptorum ab eo laudatorum, illas adhibuit expressiones, de quibus est in argumentatione. Proinde, nihil quicquam Jovius Ruperto faveret, & si faveret, in promptu erat eum repellere, tum quod fides ejus apud cordatos judices, Justum Lipsium in notis ad l. i. pol. cap. 9. Gerhardum Johannem Vossium c. 9. Artis Histor. & Bodinum in Meth. Histor. c. 4. summopere laborat, tum maxime, quod Scriptor recens est, & in controyersia de re multis ante ejus ætatem seculis gesta, testis munere nequicquam fungitur. Valeat hæc postremum, ad excludendum similiter *Franciscum Modium*, Jovio, A. C. 1552. defuncto, multo etiam juniorem, quippe qui Patrum nostrorum memoria vixit, & A. C. 1597. diem obiit supremum. Quod si vero ullum, vel leviculum momentum, inest incertitudinis notæ, quam Modius in narratione de calcato Friderico Barbarossa appinxit, nos quidem jure meritissimo adversus illum educemus, antiquiores longe, *Jacobum Philippum Forestum Bergomensem monachum, Ordinis S. Augustini in Supplem. Chronicorum; Angelum Politianum, in Oratione Clarorum Virorum ad Alexandrum VI. Johannem Nauclerum Chron. volum. III.**

genera-

generatione 40. f. 235. *Johannem Stellam Sacerdotem Venetum, qui vitas CCXXX. Summorum Pontificum dedicavit Dominico Grimanno, Patriarchæ Aquilejensi; quos serio, nude, & simpliciter calcationem asseverare, ipse Rupertus non dissimulat. Sic foli supersunt, Ouvo Ravennas Presbyter, & Marcus Antonius Coccius Sabellicus, ac Petrus Justinianus, qui nobis ob stare videntur, & cum quibus qualibet conditione transigere oportet. Nam, si Ouvo, Scriptor Friderici ævo proximus; si Sabellicus, qui, Veronæ agens, ex veterum, uti ipse in Præfatione loquitur, Annalium & Commentariorum perplexitate, Historiam Venetam ab Urbe Condita contexuit, & ad sua usque tempora productam, Veneriarum Principi & Senatui inscripsit; si denique Petrus Justinianus, Patritius ac Senator Venetus, de veritate calcationis ab Alexandro Papa factæ, dubitarunt, & rem omnem in medio suspensam relinquunt, non negamus, facere id quodammodo ad scrupulum injiciendum. At vero, Ouvonem (quem infra Rupertus Ononem alias vocari perhibet) quod concernit, fatebimur ingenue, judicium de illo nos ferre non posse, quando quis fuerit, juxta scimus cum ignarisimis. Neque tantopere id nobis vitio verti debet, qui curtam & tenuem nostram suppellectilem libenter agnoscimus, cum ipse Vossius vastissimæ lectionis & πολυμαθῆς αἰσῶς Vir, hunc Ouvonem ignorarit, nec ullam ejus in Commentariis de Historicis Latinis injecerit mentionem. Claruit sane inter Historicos aliquis Ouvo sive Onno, Frisius, Monachus in cœnobio Fontanella: sed is, extremis Justinii Junioris temporibus vixisse deprehenditur. Alium Ouvonem & quoad Friderici Barbarossæ, vel sequens proxime avum pertineat, non recordamur a quoquam, præterquam solo Ruperto, memorari. Unde suspicati sumus, Ouvonis illud nomen, apud Rupertum forsitan corruptum esse, & pro Ouvone, *Obbonem* legi debere.*

Et si

Est enim nec Obbonem Historicum agnoscit Vossius, floruisse tamen aliquem isto nomine insignitum circa Friderici tempora, atque adeo descripsisse hunc accurate, infelicem Imperatoris adversus Venetos expeditionem, Sabellicus nos docet, apud quem legimus: *Ferunt Pontificem ipsum (Alexandrum III.) cum Ducem (Venetum Ciani) literas ad Federicum, de fide Legatis habenda, cera ob signatam conspexisset: In Ciani & aliorum gratiam invidasse, ut Ducaria deinceps literæ plumbo munitur: quem observationis usum, ad hunc diem servari non ignoramus. Obbo, quem cum codicis unde hæc accepimus vetustate tum quia omnia quæ bello accidere diligenter perscripsit, tempestate illa fuisse suspicari libet, duplici aut Penetos Irincipes ad eam diem signandi forma usos fuisse: ut publica monumenta plumbo, Epistolæ ac reliquos libellos cera communitur: sed tum primum Alexandro autore receptum, ut in his quoque plumbo illi uterentur.* Fieri potest, ut apud istum Obbonem habeantur, quæ Rupertus tanquam ab Ouvone Ravennatense accepta, protulit, nisi malimus dicere, aliquem Auditorum, qui ex ore dictantis illas Observationes Befoldianas excepit, & cujus exemplar typographus in impressione sequutus est, non satis recte perceptum nomen ita depravasse. Nihil tamen definimus, quia libro destituimur, unde nec solidi quid asserre licet, quod ad addendam vel demendam isti testimonio fidem, multum faciat. Est interim certum, illas quæ dubitationem videntur involvere locutiones, non semper vere hæc innuere, & crebro, *Fertur, Ajunt, Dicunt, Addunt quidam*, dicere Scriptores, etiam in re, de qua minime ambigebant. Observarunt Theologi, & inter reliquos B. Gl. ssius noster l. 3. Philolog. Sac. tract. 5. can. 25. ne in Sacris quidem Literis, ubi tamen mentis & linguæ opifex loquitur, & ita loquitur, ut ab omnibus promiscue intelligi velit, *Dubitandi ad verbia non semper incertitudinem directe importare, sed vel rei difficultatem exprimere, vel pro-*

F

pter

pter aliam rationem emphatice adhiberi; ut mirum esse non debeat, si profani Scriptores, simili loquendi modo, qui ad incertitudinem ex sese spectat, sæpe præ modestia, alias ad invidiam declinandam, nonnunquam solius elegantia, connexionis, aut transicionis causa, in re & verissima & manifestissima utuntur. Licebat multa in hanc rem afferre, sed, quia modus servandus, haud evagabimur extra limites, & a Sabellico ac Petro Justiniano, quos suæ causæ patronos citat Rupertus, & indubitantium numerum refert, haud discedemus. Non urgebimus operose, illam, quam Rupertus vult, incertitudinis notam, Petrum Justinianum, minime toti de calcatione Friderici historiarum, sed tantum verbis quæ Alexandrum Papam enunciasse perhibent, addidisse, ait enim: *Alexander autem Friderici collo plant a superposita, Davidicum illud protulisse dicitur*: ut jam, si proba sit & demonstrativa Ruperti ratio, nihil ultra sequatur, quam vocasse in dubium Petrum Justinianum, num Davidica verba protulerit Pontifex, relinquatur nihilominus eadem opera, illum pro comperto habuisse, quod ipsa acciderit calcatio. At, hæc levia sunt, quin potius probatum dabimus, illud Sabellici *Addunt quidam, & Petri Justiniani Dicitur*, nihil minus quam eorum in hac historia describenda dubitationem arguere, nec posse istam mentem illis tribui, citra gravem & manifestissimam injuriam. Prorsus enim, quasi animo presensissent, futuros, qui sua dicta sequius essent interpretaturi, & hæsitacionis ejusdem sese insinulaturi, solemnè gravissimaque hæc a se suspicionem amotam voluerunt protestatione. Nimirum Sabellicus, postquam omnem de Victoria Venetorum ab Ottone reportata, de calcatione a Friderico passa, & de privilegiis Ciano ab Alexandro concessis, absolvisset narrationem, postremo subjungit: *Hæc sunt,*
quæ

quæ a domesticis & externis Scriptoribus, de inclyta Venetorum victoria adversus Othonem Federici filium accipi: De qua ne aliquo modo scribere dubitarem, præter alia multa, quæ quantumvis amplam arguere possunt victoriam, illud quoque me vehementer admonuit, quod Veneti illi, qui multis retro annis fuere, rem omnem ut gesta est, in publicum referendum censuere. Tota ipsius belli series figurata est in eo parte, fori, ubi octavo quoque die ad creandos magistratus comitia habentur. Pari ratione sibi cavet Petrus Justinianus, dum sequentibus claudit eam, de qua agimus historiam: Cæterum, non desunt, qui affirmant, fuisse insigni ailla (Ducis Veneti, umbellâ putâ, argenteas tubas octo, rotidemque diversi coloris vexilla.) hinc de quæstione, victoriæ; hujus successum diversum ab eo, qui a nobis traditus est, enarrant: sed, id Veneti Annales habent: confirmatq; hoc idem figuratio illa in comitiis totius rei gesta. Nisi enim res eo modo, quo secuta, & a nobis relata est, veritatem contineret, non utique Prisciilli Veneti, modestia pleni, tam imprudenter eam Historiam in publicum referendam censuissent. Adde, quod ejusdem rei schema Senensi in urbe ducentesimo & amplius abhinc anno, figuratum apparet: id quod multi vidisse affirmant, in quis Matthæus Dandulus, & Aloysius Mocenicus, Viri Amplissimi sunt, qui dum e Roma legatione functi per Hetruriam iter facerent, rei gesta seriem publico Senarum atrio depictam inspexere; & ad præsens hoc tempore quo hæc scribimus, Pius IV. Pontifex Maximus, Romæ in insigni aula a Josepho Salviati, pictore nobilissimo excellenti opere representandam curavit. Sequitur deinde Elogium, quod supra representavimus, & alia quædam, ac pergit postea Justinianus. Sed, id Externi Scriptores non ponunt, nec iidem propterea negant. Satis est, quod domestici annales asserant, referant, attestentur, quos sequi debeo, in his præsertim; quæ tam verò

similia sunt, ut nihil possit esse, vel magis simile, vel rationi, fideique proximum.

Responsum est argumento, quod, ab hesitantia Scripto-
rum nexu Rupertus, examine mus jan. huic proxime subjun-
ctum enthymema, aut, si quo alio nomine appellandum est,
infrequens cateroquin ratiocinium, quod una sola, & ne ca-
quidem integra, constat propositione, nec infert conclusio-
nem. *Quæ Historia, inquit, studiis Scriptorum sty-
lo haud secus inter se, quam illi gladio decertanti-
um, est corrupta.* Non addit alia, ad ipsam argumenta-
tionem facientia; nisi quod subjecit: *Quamobrem nihil inve-
recunde vel petulanter agimus, si famam illius ævi, quo scri-
psit Ouvo, prorsus non admittimus. Et hoc secundum nostrum
argumentum est.* Quemadmodum autem Rupertus hoc argu-
mentum mutilum, quivis facile ex ingenio expleverit; ita
tamen non omnibus, illas ingentes, quas in hac historia cum
se invicem lites intereedere Scriptoribus Vir Literatissimus
innuit, simul animo illico recolere conceditur, atque usus
erat, paulo verbosius cum Lectore suo ageret, ac dissidia pro-
ferret in aprium. Interim, nihil refragamur, & concedi-
mus libentes, in circumstantiis hujus historię, hoc est, de
loco ubi prælium inter Ottonem & Zinium commissum;
de habitu vestium quo Alexander urbem Venetam ingres-
sus; de regione ubi Fridericus agebat, cum jnancium infeli-
cis cladis captique filii acciperet: de temporis mora quam
uterque Venetiis exegit; aliisque ejusmodi, diversos diver-
sa tradidisse. Verum, hæc, causæ, ut cum Plinio loquamur,
jugulum non petunt, sed talum tantum, tibiam aut pedem.
Et, an inveniri potest ulla in universum, ab aliis quam *θεορτυέ-
ταις* Scriptoribus in literas relata vetus historiæ, in qua, mo-
do

do a pluribus prodita sit, non circumstantiarum quadam sese offerat varietas? Aut igitur omnis antiquarum rerum delenda memoria, aut accipiendi & missitandi herese sunt, isti cum ea navi. Apposite ad nostram sententiam, quam in alio negotio scripsit Georgius Calixtus libro de Conjug. Cleric. pag. 545. *Si quid in circumstantia una vel altere varietur, imo etiam si falsi nonnihil deprehendatur, propterea veritas ipsius facti non collabitur, nisi pari de causa magnam partem univ[er]sae historiae, & praesertim Pontificiae, qua in enarrandis plerisque circumstantiis, ut patria, domo, annis, mensibus, diebus Paparum, nulla alia sub sole incertior, eversum eamus. Potest etiam ad singulas narrationes haud incommode pertrahi, quod de integris Historiarum libris, non eleganter minus, quam probe monet ὁ πῶν Vossius de Arte Histor. c. 9. Quaecumq; de Historicis diximus, ita accipi debent, ut eos etiam homines esse cogitemus; nec statim respuamus, si suspicam aliquid se immisceat falsi. Nam ut pauculum a quae marinae, non dico Eridanum, aut Rebum, sed ne fuentium quidem, falsum efficere potest: ita nec historia mendax dici debet, cui fabulosi aliquid irrepserit. Imo, nec feri potest, ut non interdum, fallamur in iis, quae longissime a memoria nostra sunt remota, praesertim in exterarum gentium rebus.*

Ultimi argumenti vis, quo suam munivit sententiam Rupertus, *in silentio insignium aliquot monumentorum & Scriptorum* si adest. Nemp̄: *Dicere Sigonium, se, quae post Imperatoris ingressum in Venetorum urbe gestasunt, omnia referre ita, prout Alexander ipse literis mandarit. At, in ea narratione nibile esse de calcato collo, nibil de Psalmographi verbis Scribere Baronum, tacere de hac re testes in Bibliotheca Vaticana dicitur. Autorem Actorum MSS. Alexandri; ut & Romualdum Archiepiscopum Salernitanum, Longobar dico charactere exaratum. Enim vero, quia Celsus JCtus in l. 24. D. de Legibus, Incivile esse pronunciat, nisi tota lege perspecta, una aliqua particula ejus proposita, judicare vel respondere: nolimus magis impiter nos dare, &, nulla eorum monumentorum quae Si-*

gonius ad manus se habuisse gloriatur, visa parte, quicquam pronunciare: non tamen nos quisquam coget, ut iis solis plus tribuamus, quam aliis, quæ ex adverso stant, sexcentis. Ad illa Baroniana autem quod attinet, non tantum cum B. Gerhado contra excipere conceditur, ab ipso Baronio proditum esse, *Acta illa MSS. non esse integra, sed truncata & sine carere*, ut proinde suppressio cervicis Imperatoris in illa parte potuerit esse annotata, quæ injuria temporis perit. Est enim hæc profecto egregia, nec temere nata conjectura, & ad eam refellendam ac absurditatis convincendam, plus afferendum erat unâ, (quam nos supra meliore jure retorquebamus,) sententiâ: *Non sufficit inspicere ubi de alterius fama agitur, decet scire.* Ostendisset Rupertus, fieri non posse, ut in ea parte qua Codex MS. deficit, illa, de calcatione Imperatorii colli mentio locum inveniret, & tum demum aliquid adversus Gerhardum profecisset. Quod, quia facere neglexit, aut ob libri defectum, nullatenus valuit, stat adhuc opposita conjectura, firmo, ut in re tali, pede, nec solo joculario dicto prosternitur. Sed vero, nos amplius, istis, a Baronio ex MSS. Codicibus adductis autoritatibus objicimus, Brusoni, quem supra loquentem introduximus, ore, *apocryphas illas & falsas esse*, autorumque antiquorum nomina mentiri. Si enim id vitii in iis a doctoribus non deprehensum fuisset, non credo hæc propalam disertissimis verbis enunciare audebat homo Italus, in media Italia, adversus Cardinalem insignem, omniumque judicio maximum. Neque dubitaverim, Sigonio æque ac Baronio, Fortunatum Olmum, qui recens est scriptor, & A. C. 1629. librum suum evulgavit, abunde satisfecisse, & ostendisse, quas merces venum exposuissent. Præter hæc urget Rupertus *Bartholomæi Plati.*

*Platinae, historia Pontificie, uti vocat, Suetonii, de calcato Frederico silentium: quod, cui bono fecerit, non liquet. Nam, apud Platinam nec de pralio inter Ottonem & Zanium commisso, ulla mentio, quare necesse est, proprium vadimonium deserat Rupertus, & illam pugnam quoque inficiari occipiat, si quid valet Platinae in hac re autoritas. Enim, nos Platinam parum moramur, & longe minus adhuc, quem deinde allegat, Gilbertum Genebrardum, novissimum Scriptorem, & patrum nostrorum memoria, hoc est A. 1597. fato defunctum. Addit tandem Rupertus: Ex Germanicis Scriptoribus qui ante annum 1450. vixerunt, & scripserunt, ne unum legere memini, qui hoc ad totius Germanicae nationis ignominiam pertinens, notaret. At, obsecramus vos, Boni Manes Ruperti nostri! Annon, quia, factum hoc ad totius Germanicae nationis ignominiam pertinet, ideo verisimile est a Scriptoribus Germanicis fuisse suppressum? Quid enim? nunquid non multis in esse poterat is animus, quo praeclusus fuit Rupertus vester, quatenus in media Henrici IV. & Gregorii VII. historia, ubi tamen nondum ad calcationem usque processum fuerat, hanc ei vocem expressit: *Nolo cetera, sunt enim prorsus indigna memoratu.* Quanquam, est in universum admodum debile & infirmum argumentum, quod ab humana autoritate negata ducitur, quicquid tandem tergiversetur Rupertus, nec nobis, in idem uti illi, Philosophorum nomine digni censentur, qui hanc argumentandi rationem admittere solent: *Aristoteles lib. IV. Ethicorum non recenset aliquem sextum babilum instrumentalem, a reliquis distinctum, Ergo talis non datur: inest enim illi quaedam circa deo.* Ex folis Scripturis, negative argumenta formamus in dogmaticis, quia,*

quia, ut nostra faciamus nota Augustini verba l. 2. de Doctr. Christ. cap. 9. *in iis que aperte in Scripturis posita sunt, inveniuntur illa omnia, que continent fidem moresq; vivendi: & illa Hieronymi, in cap. 23. Matth. Quicquid in Scripturis non habet auctoritatem, eadem facilitate contemnitur, qua asseritur.* Sed, extra dogmata sanctæ catholicæ fidei, nullius pretii est argumentum quod e loco testimoniorum per negationem infertur, ne ex Scripturis quidem formatum, & probamus ista Bellarmini ex l. 2. de Rom. Pont. cap. 8. *Nihil concluditur ex argumentis ab auctoritate negative. Non enim sequitur, Lucas, Paulus, Seneca, non dicunt Petrum fuisse Romæ igitur Petrus non fuit Romæ. Non enim isti tres omnia dicere debuerunt, & plus creditur tribus affirmantibus, quam mille nihil dicentibus, modo isti non negent, quod alii affirmant.* De reliquo, non negamus, habere interdum aliquod pondus argumentum quod a silentio Autorum petitur. Nimirum, illud ei conciliatur, si ostendi queat, per multa secula rem aliquam penitus fuisse ignoratam, nec nisi posterioribus Scriptoribus unice esse proditam; imprimis, si ex coævis rei de qua quæstio est monumentis, contraria fere eliciantur. Quomodo enim juniores scire possent in re historica, quod a majoribus non acceperunt, aut cui plane contradicunt? Utantur igitur porro licet Eruditi, cui ante factum est, hac probatione, ad redarguendas narrationes, *de legibus Justinianeis per Lotharium reductis; de institutione Electorum sub Ottone III. de & de Lauretana,* aliasque ejusmodi. Sed, de historia calati Friderici alia res est, nam illa, etsi a Germanicis Scriptoribus tradita non fuit, prodidit tamen eam Itali, & inter hos, concedente id Ruperto, *Scriptor Friderici ævo proximus,* vel potius, si Sabellico credimus, temporum illorum omnino æqualis. Proinde, ruminemur circa nauseam, illud Petri Justiniani supra jam laudatum: *Sed, in externi Scri-*

Scriptores non ponunt : nec iidem propterea negant. Satis est, quod domestici annales asserant, referant, attestentur.

Arque hæc sunt, quæ Rupertii nostri Argumentis obstare videntur: Superest, ut Conjecturas quoque illius absolvamus. Initio, non dubitare se, ait, quin pictores Guelficæ factionis, fallacis istius famæ, de calcato Cæsaris collo, potissimi autores fuerint. Id olim se dixisse, & postea in literis sibi accessisse Reinesium. Sed, si Guelficæ factionis pictores, tam audaces erant, ut Imperatorem tanquam a Papa calcatum falso repræsentarent, multum miramur, non repertos contra alios fuisse pictores Gibellinos, qui, ut remorderent adversarios, Attilæ institutum, quod ex Suida deinde narrat Rupertus, imitando, Imperatorem suis pedibus Papam calcantem exhibebant, imprimis quia citra mendacium & fraudem id facere licuisset, nam Imperator Alexandrum Papam Sede dejecerat. Nisi forte hanc unam rem Gibellini Guelfis concedebant, in cæteris semper contrarii. At enim, nihil odio, nihil amori, nihil lubricini pictorum in hæc historia depingenda relictum fuit, verum, a mercenariam operam locantibus, jussu (quod iterum dicendum est) & autoritate Jacobi Theupoli Ducis, Spectatissimorumque Almæ Venetæ Reipublicæ Patrum, ære publico historia efficta est, & fuit efficta, jamdum Anno a nato Christo MCCXXVIII. Ex quibus simul apparet, quantopere deceptus fuerit Rupertus, dum in Epistola ad Amplissimum Virum, Georgium Richterum, J.C. & hujus Academiæ quondam Procancellarium gravissimum, suspicabatur, Pictorem qui Abenobarbi historiam in publico Senatorum atrio, ante hos ducentos quinquaginta annos exhibuerat, primum inspectam Mattheo Dandulo & Aloysio Mocenico Legatis Venetis, simplices ita infatuasse, ut ingenti lusum tandem

G

dem

dem in veram historiam converterent. Leguntur hæc in Rich-
terianis Epistolis pag. 359. Verum enim vero, non cum picto-
re ex ingenio ludente, & quidvis parieti illinente, multo mi-
nus cum fatuis, nobis negotium intercedit; nea giture de Se-
nensi pictura, quæ solorum ducentorum quinquaginta circi-
ter annorum fert ætatem. Sacri Veneti Senatus fidem, reli-
giosi veneratores compellimus: In picturam, quæ univer-
sis propemodum quingentis annis est vetustior, oculos men-
temque defigimus.

Cum his, etsi ultro jam pereunt, reliquæ quoque Ruperti
conjecturæ, ex Oriente usque petiæ, opere tamen pretium
est, separatim quid de iis onere. Existimavit Rupertus,
*Bellos & festivos homines, picturam quandam Byzantinam
quæ explicaverat miserabile fatum Absimari & Leontii, con-
spexisse, & translulisse huc: Sic enim esse apud Siffridum in
A. C. 689. Utrumque (Absimarum & Leontium,) cepit (Justi-
nianus Imperator) & eorum corda calcavit, populo acclaman-
te: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & sic decollati sunt.*
Faciât alicui mirationem, in historia ad Justinianum II. Impe-
ratorem, hoc est Seculum a Christo nato VII. atinente, haud
alium testem produci, quam Siffridum, Misnensem presbyte-
rum, qui non nisi Alberti Austriaci Imperatoris vixit tempo-
ribus. Esto tamen, vera scripserit is Chronologus, an ideo
statim de miserabili illo fato extabat pictura quædam Byzanti-
na, pictoribus occidentalibus visa? Adde, quod Zanius Prin-
ceps victor erat, qui suis, Venetæque urbis auspiciis pu-
gnaverat. Pontifici, nullæ in ea victoria partes, sed tantum
eis fuit SUA DIGNITAS VENETÆ REIPUBLICÆ BENE-
FICIO RESTITUTA. Zanio igitur, non Papæ, in
ista historia tribuisset pictor triumphalis, quam vult Ruper-
tus, acclamationis formulam ex Psalmographo, aut potius
ipsam rem, si ludere cum hominibus volebat, & exemplar ex
Byzantina tabula ad imitandum sibi sumere. Novis-

Novissime, tam in observationibus B. soldianis, quam in laudata ad Nobilissimum *Richterum* Epistola, opinatus est Rupertus noster, facere aliquid ad sententiam suam comprobendam, Heraclii quendam Numum, sive potius, uti nunc vocare solent, Metallionem prægrandem, unde posteriore loco, *Sicut hodieque*, inquit, *victorum imaginibus dicta & sententia circumscribi solent, ita pictor addidit: SUPER ASPIDEM ET BASILISCUM AMBULAVIT ET CONCLAVIT LEONEM ET DRACONEM*, quæ eadem, sculptor quidam, adjecit imagini & currui triumphali Heraclii Imperatoris, sicut ex numis constat. Cæterum, iste Heraclii, quem innuit, Numus, fertur in primis, & a multis est depictus. Sed, quidam, uti Casalius, lib. de veterib. sacr. Christ. ritib. cap. 100. & Præstantissimus Carolus Patinus noster, in *Introduct.* ad Rem Numariam quæ Gallice extat, p. 221. non dederunt eum plena inscriptione: Alii, uti Octavius Stradap. 270. Lipsius l. 3. de Cruce cap. 16. & Fortunius Licetus. l. 6. de reconditis antiq. lucernis cap. 79. habent quidem omnia ejus verba, verum Numum justo minorem demonstrant. Ergo, non omnino nullam gratiam apud Lectorem nos inituros confidimus, si totam illius effigiem, & veram magnitudinem, hic representamus. Facimus autem id per libenter, quando Nobilis quoque & Integerrimus Vir, *Joh. Andreas Viatis*, Noribergensis Republicæ primarius Civis, & Amicus noster, quem singulariter & diligimus & colimus, ex egregio Museo, quod artium quarumcumque specimenibus, armis antiquis ac recentibus, Numis quoque pretiosissimis, non suo Penatumque tantum, sed universæ urbis ornamento, refertum possidet, ipsum Metallionis archetypum, pro insigni sua erga nos humanitate, in hos usus benigne communicavit. En, hic ille est:

Facile primo aspectu quisque animadvertit, utriusque lateris inscriptionem, subinde ab indocto signatore corruptam esse, in eaque restituenda, Rupertus ac Licetus laudabilem præstiterunt diligentiam. Quæ Heraclii capiti circumscripta sunt, secundum Rupertum sic vere legere oportet: ΗΡΑΚΛΕΟΣ. ΕΝ ΧΩ. ΤΩ ΘΕΩ. ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟ. ΡΩ. ΝΙΚΙΤΗΣ. ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ. ΑΕΙ ΑΥΤΟΥΣΤΟΣ. Sic oportet secundum eundem interpretari: *Heraclius in Christo DEO fidelis, Rex & Imperator Romanorum, Victor & Legislator semper Augustus.* Paulo aliter circa hæc verba versatur Licetus, nam, & aliunde legendi facit initium, & quædam verba paulo aliter accipit, imo, id, quod retro, ad collum Heraclii scriptum est, circa quæ interpretanda Ruperto aqua hæserat, & quæ plane neglexit, cum cæteris conjungit. Quare, si hunc sequamur, sequenti modo lectio & interpretatio instituenda fuerit: ΒΑCΙΑΕΥC. ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ. * ΡΩΜΗC. ΝΙΚΙΤΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΘΕΤΗΣ ΑΕΙ ΑΥΤΟΥCΤΟC ΕΝ ΧΩ ΤΩ ΘΕΩ ΠΙCΤΟC, ΑΠΟ ΝΙΚΙC. * *Rex & Imperator Roma Victor & Logotheta semper Augustus Heraclius in Christo Deo fidelis, post victoriam.* Adolphus Occo, Medicus Augustanus, Librum suum Numismatum Imperatoriorum, a Pompejo M. ad Heraclium usque continuatorum, cum ista inscriptione (alia enim hujus Metallionis apud eum non visuntur) claudens, legit: ΒΑCΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΡΩ ΝΙΚΙΤΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ ΑΕΙ ΑΥΤΟΥCΤΟC ΕΝ ΧΩ ΤΩ ΘΕΩ ΠΙCΤΟC. Conveniunt cætera penitus inter se Rupertus & Occo, nisi quod de primordiis lectionis discrimen intercedit, quod leve est, & parum refert, utro modo incipias. Potius tamen cum Ruperto facimus, quia sic *semper Augustus* postremum locum occupat, quod fere subjici solet non inibus propriis Imperatorum sequioris ævi, non præmitti. Malumus quoque ΡΩΜΑΙΩΝ & ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ cum Ruperto & Occo legendum arbitrari, quam

* αὐτοκράτης

τοῦ

* vivens

quam POMHC & ΔΟΓΟΘETHC cum Liceto, nec probamus illud ΑΠΟ ΝΙΚHC sive superioribus, ad quæ neutiquam pertinet, junctum, sive ab iis separatum. Est enim difficilis hic in Nummo evadit lectio, & ipse Rupertus sensum scriptoris assequi desperavit, tamen ΝΙΚHC non satis quadrat, & de alia voce cogitandum, quæ magis ad notas in Nummo expressas, accedit. Sane quidem, ΑΠΟ ibi haberi, minime dubium est, sequitur deinde, perspicue Δ quod excipit I, extremas vero literas I & C esse, iidem certum videtur. At, difficultatem parit, quod, cum ceteroquin singula vocabula punctis sollicitè in isto nummo discriminentur, hic quidem, ita conjugantur omnia, quasi unum solum verbum constituent; cum vero, elementum quod quintum numero est, quale sit, non clare se manifestat. Referunt melius, præ Liceti sententia, quod in Nummo sculptum habetur Lipsii & Strada expressiones, quorum ille ΑΠΟΑΙΝΙC hic ΑΠΟΑΙΜΙC, legerunt. Sed, ex voces, cum, sic exarata, sensu careant, nisi distinctione & emendatione juventur, evadunt inutiles. Vellemus igitur, hoc Eruditiores nobis præstarent; ab iis autem, quia hætenus deserimur, quoad ipsi officium facient, & meliora docebunt, nostram tantisper nobis proponere conjecturam venia esto, quæ ΑΠΟ ΔΥΠΗΣ, aut ΑΠΟ ΔΥΜΗΣ vel ΑΠΟ ΔΗΜΗΣ explicationem faciendam esse censemus, quæ Latine fuerint: **POST MOEROREM. POST CALAMITATEM. POST OCULORUM CALIGINEM.** Quodcumque ex his accipias, neque a Numi characteribus nimium discrepans lecti, aut valde absurdus sensus oriuntur. Nam, litera I, sæpe pro Y aut H in antiquis monumentis, & alibi in hoc ipso nun o ponitur, tum vero elementorum N. M. & Π magna est in hoc Nummo similitudo, ita ut fere a se invicem distingui nequeant, Quadrat autem cum una quaque istarum explicationum, illud, e regione positum: **ILLU-**

MINA VULTUN (*vultum*) TUUM DEUS, quod fortasse cum altero habet connexionem, ut quasi petat Heraclius, *post mærorem*, aut, *post calamitatem*, vel, *post oculorum caliginem*, Deus *vultum suum illuminare dignetur*. Commendat se tamen præ cæteris postrema hariolatio, tum quia proxime literas in numo sequitur, tum quia ei, totique, quatenus reliquis conjungitur interpretationi, favens aliquantilla ratione dictum, apud S. Chrysostomum homil. II. ad Pop. Antioch. legisse recordamur, in hæc verba: *Μὴ τοίνυν εἴτης μοι τὰ δάκρυα καὶ τοὺς λήμας, τῆτο γὰρ διὰ τὴν σὴν ἀμαρτίαν γέγονεν*. Ut vero, ad reliqua in Numo progrediamur, perspicuum est, Lunæ imagini, quæ subter Heraclii vultum conspicitur, inscribi: SUPER TENEBAS (*Tenebras*) NOSTRAS MLITABOR IN GENTIBUS: ut ea propter, suum magis Genium, quam Numi imaginem sequuti videantur, Casallus & Licetus, dum pro MILITABOR, ipsi, MILITABIT sculpi iusserunt: quod idem alii fecere, MILITABO incidentes, ceu factum esse, a Liceto proditur. Estque sine dubio, omnis ista lectio-
 tionum varietas, & Numi, modo parva, modo magna representatio, non, quo Licetus inclinatur, ex ipsa Numi diversitate, atque alia & alia figura, sed quia eum exhibere volentes, hunc finxerunt, & interpolarunt ex arbitrio; quorum plerique non ipsum Numum, sed ejus figuram aliquam ectypam ad manus habebant, nonnunquam aglyptis quoque est peccatum. Quantum ad averfam Numi partem attinet, ibi extremam oram palam ambiunt verba: SUPER ASPIDEM ET BAXSILISCUM (*Basiliscum*) AMBULAVIT ET CONCULCAVIT LEONEM ET DRACONEM. Quæ in medio intuemur verba, rursus legentibus negotium faciunt, & mirificam eorum interpretationem nobis dedit Licetus,

cetus, quam integram juvat adscribere: *Epigraphæ*, inquit, *Græca*, male *sculpta legitur in Plantiniano. Cardonianoque Codice, nec absolute bene in Romano: scribentibus illis:*
 ΧΟ:Α. ΕΝ. ΥΨΙCΤΙC. ΧΨ ΙΟΟΨ ΟΤΙ. ΧΙΕΡΡΙΞΕ. CIXIPAC.
 ΠΙΔΑC ΚΑΙ. ΕΛΕΥΟCΨCΕ. † ΑΠΑΝ. ΒΑCΙ. ΗΡΑΚΛΕ.
Quæ sic legi debent, in Romano & Casalii Codice bene posita:
 ΔΟΞΑ. ΕΝ ΥΨΙCΤΟΙC ΧΨΙCΤΩ ΤΩ ΘΕΩ ΟΤΙ. ΔΙΕΡΡΙΞΕ. *διέρρηξε
 CΙΔΗΡΑC. ΠΙΔΑC. * ΚΑΙ. ΗΛΕΥΘΕΡΩCΕ. † ΑΠΑΝΤΑC. *πύλαc
 ΒΑCΙΑΕΤC. ΗΡΑΚΛΕΙΟC. *Quæ sic Latine vertas:* GLO-
 RIA. IN. ΕΧCΕΛCΙC. CΗΡΙCΤΟ. ΔΕΟ. QUΙΑ. FREGIT.
 FΕΡΡΕΑC. ΠΟΡΤΑC. ΕΤ. ΛΙΒΕΡΑΒΙΤ. ΟΜΝΕC. (*Patres nimirum Sanctos, ab exordio mundi ad mortem Christi detentos in carcere tartareo. Hic terminatur oratio Divinæ laudis. Duæ postremæ notæ græcanicæ, sunt initium historiæ Latinis Literis expressæ: ut sensus sit:)* REX HERACLI-
 US (*de quo statim ponitur Epigraphæ Latina*) SUPER. A-
 SPIDEM. ΕΤ. ΒΑCΙΛΙCUM. ΑΜΒΥΛΑΒΙΤ. ΕΤ. CΟΝ-
 CΥΛCΑΒΙΤ. ΛΕΟΝΕΜ. ΕΤ. ΔΡΑCΟΝΕΜ.
Quia prælio subegit Persarum Regem Cosdroa cum immanti ac feroci exercitu suo; recuperans ab eo sanctam Domini crucem, quam ille prius abstulerat ab Hierusalem, & Heraclius reportavit ad pristinum locum Hierosolymitanum: vel etiam uniuersam numi inscriptionem ad subditos Heraclii referre possumus, qui Deum orent pro conservatione sua, & glorificent Deum, aclaudent Imperatorem. POST VI-
 CΤΟΡΙΑΜ *de Persis habitam:* ILLUMINA VULTUM TU-
 UM DEUS SUPER TENEBRAS NOSTRAS: *quia Princeps est vultus Dei, cuius vicem gerit in terris, & populi, respectu Principis tenebræ sunt, super quas lucere debet virtus ejus a Deo illuminata: & semper iterum victrici pugna* MI-
 LITABIT IN GENTIBUS REX ET IMPERATOR RO-
 MÆ VICTOR ET LOGOTHETA SEMPER AUGU-
 STUS HERACLIUS IN CHRISTO DEO FIDELIS,
 SUPER

SUPER ASPIDEM ET BASILISCUM AMBULAVIT ET
CONCULCAVIT LEONEM ET DRACONEM *superato*

Cosdroa Perforum Rege cum toto exercitu suo feroci ac inhumani:
GLORIA IN EXCELSIS CHRISTO DEO QUIA FREGIT
FERREAS PORTAS ET LIBERAVIT CRUCE U-
NIVERSUM. *genus humanum a servitute diaboli*: & FREGIT
armatos ferro milites Perfas, ET LIBERAVIT CRUCEM
ET OMNES *fideles a captivitate Cosdroa*, REX HERACLI-

US. Non patitur temporis aut instituti nostri ratio, de
istis singulatim disquirere, nam, quæ dicenda essent, pau-
cis absolvi non possunt. Prodit vero se ulro quam misere
multa torqueat Licetus, alia arcessat longiuscule, quæ, nec
scimus an aliis, nobis certe nec probantur, nec placent.
Melius utique Rupertus noster se hic gessit, cujus ista ver-
borum Græcnicorum restitutio est, & interpretatio:

ΛΟΞΑΕΝΤΨΙΣΤΟΙΣ ΧΩΡΩ ΘΕΩ ΟΤΙ Δ'ΕΡΡΗΞΕ Σ'ΔΗ-
ΡΑΣΗΤΛΑΣΚΜΗΛΕΥΘΕΡΩΣΕΤΗΝ ΑΓΙΑΝΒΑΣ ΘΡΑΚΛΕ.
Gloria in altissimis Christo DEO (omissa hic a typo-

grapho est fortasse vox, *quia*, aut alia similis) *disrupit*
ferreos postes, & liberavit sanctum regnum He-
raclii. Quanquam, si, quod mente volvimus, dicen-
dum est, etsi in his nihil contortum, & sensus ex facili fluit,
dubitare tamen quiquam, citra contumeliam Viri, pos-
set, an etiam Rupertus ubique acu, quod ajunt, rem tetige-
rit. Est enim in Numo inter media Græca verba, crucis
perfecto signum expressum perspicue, quod THN articulum
tantum valere; prout Rupertus existimavit, forsitan non
omnes sentient. Scilicet, curru triumphali vehens, cru-
cem manu gestat Heraclius, quare ad hanc rem, si quid nos
judicare possumus, omnino pertinet inscriptio, nec de ni-
nihilō est illud crucis signum inibi expressum. Audebi-
mus igitur, nostram quoque conjecturam, æquo Lectori
diudicandam relinquere, ejusque vel applausum, vel ali-
am

am sanctiorem explicationem vocare. Nos quidem, verba legimus plene hunc in modum: ΔΟΞΑ ΕΝ ΨΥΧΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΩ ΤΩ ΘΕΩ ΟΤΙ ΔΙΕΡΡΗΞΕ Ο ΑΗΡΑΣ ΠΥΛΑΣ ΚΑΙ ΗΛΕΥΘΕΡΩΣΕ ΤΑΥΤΟΝ ΑΤΙΟΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ. Quæ interpretatur: GLORIA IN ALTISSIMIS DEO: QUONIAM PERRUPIT FERREAS PORTAS ET LIBERAVIT CRUCEM SANCTAM REX HERACLIUS. Si quis ferat nos, ΑΤΙΟΝ pro ΑΤΙΑΝ legentes, id quod facile, (tum ob alia in Numo similiter corrupta, aut, quia sequioris generis latinam vocem CRUX, magis quam Græcum ΤΑΥΤΟΝ in animum revocare debet signum expressum,) nos imperaturos confidimus, jam cætera extrareprehensionis periculum esse constituta videntur, maxime, quia cum nostra interpretatione, egregie concordant eventus rerum, ad quos Numus omnino alludit. Etenim, ceu pluribus est apud Cedrenum, & Zonaram, unde hæc exscribimus: Chosroës Rex Persarum, cum ingenti exercitu invaserat Palaestinam, multisque Christianorum millibus occisis, expugnata Hierosolymitana urbe, præter reliquam prædam, & captivorum multitudinem, Zachariam quoque Patriarcham, & sacram Domini Crucem, secum absportaverit. Tum Heraclius, facta cum Avaribus pace, copias ex Europa in Asiam transfert, & trajecto Euxino mari, Armeniam intrat, inde, in Persidem interiorem pervadit, mox, victor, summa cum difficultate Taurum montem superat, ad Tigrin fluvium castra locat, nec multo post, contra omnium opinionem, Euphratem vado transit. Atque, hæ sunt ferrea illæ portæ, quas Heraclius Divino adjutus præsidio, perrupisse dicitur. Gessit autem res adversus Persas satis prospere, & tandem, postquam Chosroës Rex, a filio Siroë trucidatus fuerat, post expeditionem sexennem, cum hoc pacem fecit, captivos, & inter hos, Zachariam quoque Patriarcham,

H

triarcham,

triarcham, una cum sanctæ Crucis venerabili ligno, unice desiderato, recepit, atque sic ovans in ditionem reversus, ac publicis gratulationibus, a subditis, qui frondes oleaginas & faces in occursum ferebant, exceptus est. Hanc historiam, & præcipue illum latum, Heraclii eam cruce Dominica, inter faces & accensas lampades in urbem Constantinopolitanam triumphalem ingressum, certo certius figurat Numus iste, proindeque ad eum omnis accommodanda est verborum quæ inscribuntur, conceptio. Præstat id nostra interpretatio quam dedimus, & sunt illa, SUPER ASPIDEM ET BASILISCUM AMBULAVIT ET CONCULCAVIT LEONEM ET DRACONEM, voces acclamantis populi, cuius imagines Numus non capiebat.

De Numi explicatione dictum abunde est, idque studium, quod in ea eruenda infumimus, facile arguit, non spernere nos penitus hoc νόμισμα, sed habere aliquo in pretio. At, quod Rupertus futurum speravit, neutiquam illud *supemus*. Non enim probum, genuinum, & vetus, hoc arbitramur, sed notæ adulterinæ, recens, & supposititium. Ut ideo, nihil commodi aut lucis exinde accedat picturæ & controversiæ, de calcato aut non calcato Friderico Casare, cum omni ista pictura longe sit recentius: Imo, ut fieri potuerit, ex illa historia calcati Friderici, natam hanc Metallionis esse inscriptionem. Neque virio nobis verti debet, quod a Magnis Viris, Lipsio, Casalio, Liceto, Occone, Ruperto, aliisque, qui hunc Numum maximi fecerunt, hic discedimus, & fidem istius Monetæ sollicitando, ex veterum numero eam expungimus, nam, idem, jam ante nos facere instituit, optimus Rei veteris Numaria ἀργυρογνώμων & eximius Vir, *Carolus Patinus*, in libello supra jam laudato. Ubi, ante quam Heraclii istum Metallionem utcumque depictum representasset, prius præmittit: *P' aovis quelque dessein de fournir au Lecteur des*

des représentations de toutes les Medailles contrefaites qui estoient venues a ma connoissance, afin qu'il put connoitre celles qu'on conserve ordinairement dans les Cabinets, & qu'il ne les confondit pas avec les veritables: mais je n'ay pas voulu leur faire plus d'honneur qu'aux Antiques, qui leur doivent estre preferées, dont je n'ay allegué qu'un exemple a chaque Chapitre. Ainsi reseruant cette entreprise a quelque autre Ouvrage, j'en cotteray seulement vne contrefaite, qui est sans doute plus considerable que toutes les autres: la grandeur du sujet qu'elle decrit dans vn siecle barbare, la diversité des idiomes qui en forment l'inscription, & la maniere dont tout y est exprimé, en feront suffisamment connoistre la fausseté, sans que j'aye besoin de la prouuer plus precisement. Id est: Erat mihi quodammodo propositum, exhibere Lectori representationes omnium Numorum adulterinorum, qui in meam pervenere notitiam, ut ita eos, qui vulgo in Museis asservari solent, cognoscere possent, nec falsos cum veris confunderet. Sed vero, volui eos majore honore afficere quam Antiquos, qui illis sunt præferendi, & ex quibus, singulos tantum, singulis adjunxi Capitibus. Itaque conatum hunc alii reservans libro, in presentia unum tantum notum depingam, qui est sine dubio reliquis omnibus ante ferendus. Dignitas rei quum describit in Seculo barbaro, idiomatum, quæ inscriptionem formant, diversitas, & modus, quo omnia exprimuntur, satis falsitatem cognoscendam dabunt, sine quam ut opus habeam eam probare exactius. Sunt hæc Patini rationes, ejus generis, ut assensum facile mereantur, nontamen ægre feret Amicus, si, citra quam ut illius argumentis quicquam deteramus, ea quæ nobis deprehensa sunt vobiscum in hoc Metallione indicia, insuper producimus. Principio, illud AEI AYTOTCTOC SEMPER AUGUSTUS cuiquam non injuria suspectum videri

H 2

queat,

queat, atque cum Insignis Vir, & quo Germania nostra magnifice sese effert, *Hermannus Conringius* in Notis ad Lampad. p. 100. testetur, *Semper Augusti* appellationem, in nullo sibi Numo visam, multo minus fortasse in Graecanicis antiquis Numis ΑΙΙ ΑΥΤΟΥΚΤΟΚ legas. Imo, ipsum nomen ΑΥΤΟΥΚΤΟΚ Graeci infrequenter admodum in Numis adhibuerunt, qui ΣΕΒΑΣΤΟΣ pro eo dicere amabant, atque Octavianus adeo Cæsar, plerumque in Numis Græcis, posteriore hoc, non priore insignitur cognomine. Extant tamen Numi ejus, in quibus ΑΥΤΟΥΚΤΟΚ quoque habetur, sed, post ipsum, vix amplius, aut saltem rarissime, compareri id nomen, & fere semper ΣΕΒΑΣΤΟΙ, Cæsares Augustæ, ΣΕΒΑΣΤΑΙ audiunt, ad Trajanum usque in cujus Numis ΑΥΤΟΥΚΤΟΚ, iterum adhibitum, ejusque usus deinde paulo amplius invaluit. Quia vero PERPETUO AUGUSTUS est in Numis Zenonis, Anastasii, Phocæ ipsiusque Heraclii, & ΑΥΤΟΥΚΤΟΣ in Græcis quoque Numis usurpatum, non potest damnari plane illud ΑΙΙ ΑΥΤΟΥΚΤΟΚ, sed videri pro PERPETUO AUGUSTUS positum, etsi pro hoc plurimum ΑΙΙ ΚΕΒΑΚΤΟΚ vel uno verbo ΑΙΙ ΚΕΒΑΚΤΟΚ Graeci dicere solebant, quod immortalis famæ Boeclerus quoque noster, in Notis. Imp. p. 43. annotavit. Quamobrem, missis his, ad alia properandum, & Heraclii vestes, quibus amictus incedit, paululum excutiendæ nobis veniunt, quæ, si recte prospiciunt oculi, sacrorum schema habent. Et tales sunt, imprimis eæ, quibus in curru sedens Heraclius induitur, gestat enim, quod vulgi voce dicitur, Pluviale, ejus usus quondam Episcopis in supplicationibus & vesperinis precibus. At, si veros Heraclii Numos, aliorumque Constantinopolitanorum Imperatorum, & vel eos, quos Cardinalis *Baronius*, in Annalibus A.C. 627. n. 29 *Lipsius*, lib. de Cruce c. 16. *Patinus*, in Opere de Numisimat. Imperat. Roman.

man. p. 499. & ille elegantioris literaturæ Arbitrator, Musarum delictum, Italiæ decus, Summus Vir, *O Flavius Ferrarius*, qui nos, quod publice jactamus, amat, in *Analect. de Re Vestiar. ad c. 17.* dederunt, quis respiciat, longe alia vestium forma sese offert, & magis conveniens illi ævo. Possent vero multa, adversus illas Heraclii vestes, ex laudati Ferrarii de *Re Vestiar. Commentariis*, insuper afferri, sed, quæ apud illum legi debent, vel potius, neminon, cui humanior eruditio curæ cordique est, pridem lecta sunt ac perspecta: itaque digitum huc intendisse sufficit. Jam porro, ipsa quoque Heraclii Corona non talis est, quali Imperatores præci ornari solebant, aut cujus imago alibi facile, in Numisæ nobis offert, sed, quam a Romanorum Pontificum corona, quæ Regnum dicitur, formam credas esse mutuatam. Unde, aut valde fallimur, aut remota Numi inscriptione, omnes, illius effigem qui currur infidet, Romanum Papam interpretarentur, nemo unus Romanum aliquid Imperatorem. In veris Heraclii Numis caput illius Imperatoris vel diademate sive vinculo vincitur, prout spectare licet in iis quos Baroniæ exhibuit, vel habet coronam, similem aliorum Constantinopolitanorum Imperatorum, atque hæc apud Lipsium & Patinum, locis indicatis, spectatur. Est de Heraclii Corona memorabilis locus apud Cedrenum, quem sic vertit Interpres: *Post Heraclium, filius ipsius Constantinus, Imperium gessit per menses IV. Corpore fuit languido, quotidie propemodum ægrotans. Is a quibusdam admonitus, coronam qua regno inauguratus fuerat, cum patre esse sepultam: Callinico cubiculario mandat, ut eam sibi afferat. Abit ille & sepulchro recluso, cadaver Heraclii aque instar dissipatum reperit, coronamque capiti adhærescentem. Eam, cum crinibus revellit nactus atque lamentans, & Constantino adfert. Is solvi ac æstimari jubet coronam,*

ronam, & aestimata est libris LXX. Sequitur deinde, paucis interjectis: Imperium deinde Heracleonas cum matre Martina tenuit menses VI. Is, ad templum S. Sophiae protulit coronam, quam Constantinus ex sepulchro patris abstulerat. Quae postrema, nescimus, quomodo cum superioribus concordent, nisi Constantinus, ex soluta Heraclii patris corona, aliam rursus conflare fecit, atque sic Heracleonas, eandem potius coronae materiam, quae ex Heraclii tumba ablata fuerat, templo Sophiae intulit, quam coronam. Inest aliquod momentum, istis, quae diximus, ad suspectum nobis reddendum Heraclii Metallionem, sed, ut omnis de ejus suppositione dubitandi pracludatur occasio, faciunt literae Lombardicae quarum figurae in utraque Numi pagina, aliis majoribus immiscentur. Lombardicas enim literas vere & perspicue in verbis, DEUS, & ASPIDEM. Numus agnoscit, easque, Lipsius pariter, in suo typo dedit expressas. Quis vero tam rerum omnium ignarus est, ut nesciat Lombardicum characterem a Constantinopolitano Imperatore, & quidem in Numo, VII. post Christum natum Seculo, non potuisse adhiberi? Est quoque illa literarum O & T in unam figuram, quam vox ΑΥΤΟΥΤΟC habet, contractio, posteriorum inventum, nec habet exemplum in Numis & Codicibus antiquis. Tandem, vel sola villosa, crassa, & promissa illi Heraclii barba, quam utraque manu in adversa Numi parte demulcet, omnium clarissime monetae istius falsitatem manifestat. Caruit enim barba, saltem magna, Heraclius, eumque aut imberbem, aut genas non admodum hirsutum hispidumque, non tandem veri, ad quos toties provocavimus, Numi, apud Baronium, Lipsium, & Patinum, ostendunt, sed talem omnino, more ceterorum Imperatorum Constantinopolitanorum ipsum fuisse, Cedrenus testis est, qui signanter: Ουτος ο Ηρακλειος ην την ηλι.

τὴν ἡλικίαν μεσσηλίξ, εὐθενής, εὐσεργος, εὐόφθαλμος, ὀλίγον ὑπό-
 γλαυκος, ξανθὸς τὸν τρίχα, λευκὸς τὴν χροιάν, ἔχων τὸν πάγονα
 πλατὴν καὶ πρὸς μῆκος ἐκκερμη. ὀπηνικὰ δὲ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας
 ἦλθεν εὐξιομα, εὐθέως ἐκείρατο τὴν κόμην, καὶ τὸ γένειον τῷ βασιλι-
 κῷ σχήματι. *Fuit Heraclius statura mediocri, robustus, fir-
 mo pectore, oculis elegantibus, ac nonnihil caesus, fulvo
 crine, albus, barba lata atque proluxa. Sed Imperator
 factus, extemplo comam totondit, ac mentum rasi, qui est
 Imperatorum habitus.* Non igitur ipse Heraclius, sed Pla-
 nus aliquis, sumta occasione ex Heraclii historia, istum Nu-
 mum recenti aëvo procudit, & speciem quandam vetustatis,
 quædam fortasse data opera corrumpendo, ei conciliare
 studuit. Hoc nos sçhema, ne porro aliis imponat, sic de-
 traximus, simul & historiam, de vere calcato Friderico Bar-
 barossa, contra Doctissimum Rupertum nostrum asserui-
 mus. Factum id tamen, sine quam ut verbulo unico illius
 existimationem læderemus, eam enim semper venerabi-
 mur, prorsus uti tanti Viri caris cineribus & favilla, quoti-
 es sepulchrum ejus præterire contingit, optare semper sole-
 mus:

-- tenuem, & sine ponderè terram,
 Spiranteisque crocos, & in urna perpetuum ver.

XVI.

Ex longo, non injucundo tamen diverticulo, tandem au-
 spice Mercurio Laribusque, redeundum est in viam, atque
 gradus ad HENRICUM VI. Friderici Barbarossæ filium,
 affectandus, qui uxorem habuit *Constantiam Rogerii Siculi*
filiam, ex monasterio eductam, quæ, ad eum Siciliæ Re-
 gum attulit, & jam quinquagenaria filium enixa est *Fridericum*,
 Panormi, in publico theatro, ne suppositivus esse
 censeretur. Italiam ingressus, atque a *Cælestino III.* Papa
 coronatus *Apulos & Campanos* rebelles graviter multavit,
Hetruriæ vero, *Philippum* fratrem Præfectum dedit. Cumq;
 Siculi,

Siculi, *Tancredum*, Rogerii filium nothum, pro Rege habere coepissent, in illum & complices multa crudeliter Henricus statuit. Ex eo tempore Sicilia Regnum penes *Normannos* esse desiit, & transit ad *Suevos*. Postea, Pontificis hortatu, Patriisque exemplo, expeditionem in Asiam, contra Saracenos Henricus instituit, bellamque per Legatos gessit satis feliciter. Hunc prosperum rerum cursum mors illius sufflaminavit, dum enim in Sicilia classi instruendæ operam dat, in febrem ardentem ex potu venenato incidit, quem ei uxor, quam adulteriis, & sævitia in Normannos exacerbaverat, propinavit. Ex ea re mortuus est A. 1097. & sepultus Panormi, postquam 7. annis imperium administraverat.

XVII.

Mortuo Henrico, a majori parte Procerum Germaniæ PHILIPPUS frater ejus, Imperator renunciatur, cui offensus *Innocentius III.* Papa, primum *Bertoldum* Zaringiæ Ducem, atque hoc ultro cedente, *Ottonem* deinde, Henrici Leonis filium, æmulos & adversarios concitavit. Fuit vero inter Philippum & Ottonem grave ac diuturnum bellum, quod post multam sanguinis effusionem, tandem ita compositum est, ut Otto, *Beatricem*, Philippi filiam uxorem acciperet, a titulo & re Imperii quamdiu Socer superstes foret, abstineret, post mortem vero succederet. Pace parata, non diu supervixit Philippus, sed inter magna molimina, *Bambergæ* nefarie occisus est in cubiculo, ab *Ottone Wittelsbachio* Comite Palatino, quod Imperator, filiam *Kunigundem*, quam Ottoni pollicitus fuerat, ob eandem ab eo paratam, in thalamum dare abnuebat. Factum id A. C. 1208. Conjugem habuit Philippus, *Irenen*, *Isaaci Angeli* Imperatoris Græci filiam.

XVIII.

Igitur post Philippum, OTTO IV. regnavit ex pacto, qui, *Ottonem Wittelsbachium* ob parricidium, ejusque conscium
Marchic-

Marchionem Histriae proscripsit. Cum autem nonnulla in Apulia, & alibi in Italia, Imperio Otto vindicare vellet, *Innocentium* Pontificem hoc conatu magnopere offendit, se vero in summas coniecit angustias. Siquidem a Pontifice excommunicatus, nec a Proceribus Germaniae, (qui plus Papae quam Ottoni favebant, & *Fridericum* Henrici VI. filium, Sicilia Regem, adversus eamjam elegerant) pro Imperatore ultra agnitus est. Etsi vero Otto variorum Principum auxilia contra *Fridericum* impetraverat, Angli nimirum, Poloni, & aliorum: nihil tamen adversus illum, quippe Germaniae Ordinum, & *Philippi* Galliae Regis auxiliis suffultum, promovit; & tandem, praelio ad Bovinensem pontem commisso, cum omnibus auxiliariis copiis a *Philippo* Galliae Rege cæsus est profligatusque. Post eam cladem, Brunsvigiam se contulit, & reliquum vitae tempus, privatus in luctu & mœrore ad fatalem usque terminum (qui secundum accuratiores Chronologos in A. C. 218. incidit) exegit. Cum *Maria*, Ducis Brabantiae, & *Beatrice*, *Philippi* Imperatoris filia, vixit in conjugio, sed *ætervos* ex utraque.

XIX.

FRIDERICUS II. Henrici VI. filius, *Friderici* Ahenobarbi nepos, Siciliae & Apuliae Rex, contra Ottonem, insignia Imperii Germanici A. 1215. primum Aquisgrani, deinde A. 1519. Romae ab *Honorio* III. accepit, fuitque Princeps animi juxta & corporis dotibus insignis, literatus præterea & literatorum in fautor eximus. Nam ob rem literas omni ratione promovere studuit, huncque in finem *Viennensem* Academiam in Austria, *Patavinam* in Italia instituit, Aristotelis quoque, Galeni, & Avicennae monumenta, ut in Scholis publicis prælegerentur, ex Graeco & Arabico in Latinam Linguam curavit transferri. Idem, quo pacem & concordiam in Imperio conservaret, aliquot *Authenticas* de rebus maximi

momenti composuit, quæ Codici Justiniano hodiernum insertæ leguntur. Huic Friderico plurimum negotii *Honorius III. Gregorius IX. & Innocentius IV.* Pontifices creaverunt, eumque indignissimis vexarunt modis. Cum enim expeditionem Hierosolymitanam, Imperii curis distentus, exhortationibus Pontificis neglectis suscipere differret, excommunicatus est, nec prius anathemate solutus, quam profectioem instituit. Scilicet, hoc consilium erat Pontificum illorum temporum, ut Imperatoribus Germanicis, in longinquas orbis regiones, velut in exilium damnatis, & specie religionis omnes suas fortunas effundentibus, ipsi interim domi rebus suis studere possent, nemine id prohibente. Sed vero, trajicere in Palaistinam volentem Fridericum, Pontifex rursus inhibet, minime ex dignitate augusta instructam Classem esse objectans. Ille nihilominus insisit cœpto, & rem feliciter gerit, *Hierosolymanam, Bethlehemum, & Nazaretham* recuperans. Dum Imperator peregre abest, *Gregorius* Pontifex *Apulos* ad defectionem sollicitat. Sic ille domesticis rebus providere coactus, in Apuliam reversus, perfidos sternit & profligat, ac Pontificem ingenti pecunia placat. Victis dein *Lombardis*, domitis *Mediolanensibus*, *Sardiniam* quoque, ab antiquo Siculis Regibus subditam, vindicat, quam, cum Pontifex Ecclesiæ reddendam contenderet, nec morem gerere vellet Fridericus, eum diris devovit Papa, totum orbem adversus Fridericum sollicitans, & omnibus sese illi opponentibus liberationem ex purgatorio, & vitam æternam pollicens unde magni tumulus inter *Guelfos & Gibellinos* passim in Italia exortii sunt. Imperator tamen prospera fortuna usus, omnes Pontificis molitiones elusit, eoquæ desperationis illum adegit, ut morbo ex dolore contracto extingueretur. *Gregorio*, (interjecto *Cælestino IV.* paucorum dierum Pontifice,) succedit *Innocentius IV.* & ipse Friderico insensissimus. Sic continuata bella, & inter hæc Christianus Orbis passim a Saracenis, Turcis

Turcis, ac Tartaris foede dilaceratus est. Innocentius, Italia pulsus, in Galliam profugit, ibique lectis novis Cardinalibus, & convocata Synodo Lugduni, Imperatorem excommunicat, præcipitque Germanicis Principibus, ut alium in locum substituant. Fridericus premise animadvertens, offert conditionem Papæ, se, si in communionem fidelium recipiatur, perpetuum in Palæstina bellum gesturum, quam ille contentum sprevit. Ergo compulsus Fridericus vim vi repellere, sicarios a Pontifice immisos, supplicio afficit, *Henricum* Thuringiæ Landgrafium, *Clericorum Imperatorem* dictum, misso adversus eum *Conrado* filio vincit, thesauros a Papa, *Wilhelmo* Hollando submissos, intercipit. Tot igitur & tam variis fortunæ procellis jactatus Imperator, & ab amicis desertus, cum insidias sibi in Italia strui animadverteret, in Siciliam reverti constituit, sed in itinere, ex propinato veneno, ardentissima febre correptus, A. C. 1250. cum imperasset annos 38. vitam cum morte commutavit. Sunt, qui perhibent, cum medicorum opera spes esset recuperandæ valetudinis, a *Manfredo* filio notho ex *Blanca* Marchionissa Montisferati, pellice, pulvino in os injecto suffocatum periisse. Conjuges habuit sex omnino: *Constantiam*, Arragoniæ Reginam, *Jolandam*, Johannis Brenne Regis Hierosolymorum filiam. *Aguetem*, Ottonis Marchionis Meraniæ filiam. *Rutinam*, Ottonis Comitis Bavarici filiam. *Isabellam*, Ludovici Bavarici filiam. Denique *Mechtilden*, Johannis Angliæ Regis filiam.

E P I M E T P A.

I.

Vetus Judaeorum Republica, ad nullam quadrat earum Politiarum speciem, quas Aristoteles cognitas habuit.

II.

Judaei, si rem recte putemus, sunt omnium mortalium longe nobilissimi.

III.

Falsum est, Veteribus fuisse lampadas, perpetuo, citra novi liquoris affusionem, ardentes.

IV.

Germanica lingua, si unam Hebraicam excipias, ceteras omnes praestantia facile vincit.

V.

Justinianea Leges, neutiquam, ceu vulgo creditur, in Scholas jussu & autoritate Lotharii Imperatoris, sunt reductae.

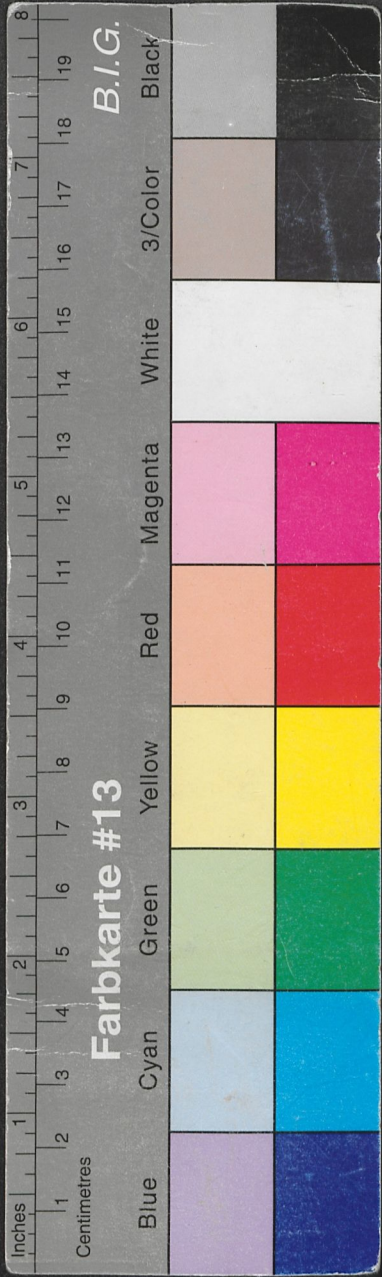
VI.

Aggratiandi, quod vocant, jus, minime Supremae Potestati est adimendum.

VII.

Non semper potest conjux conjugem de adulterio accusare, neque repudium ipsi mittere.

F I N I S.

16 10,3 QK. XII, 3. X 2346255

II n
1505a

DISPUTATIO JURIS PUBLICI,
EXHIBENS
CATALOGUM
IMPERATORUM
QUI POST FRANCICOS,
AD INTERREGNUM USQUE,
IMPERIO GERMANICO
PRÆFUERUNT.

EAM
PRÆSIDE
JOH. CHRISTOPHORO
WAGENSEILIO,
J. U. D. & JUR. PUBL. ac LINGUAR. ORIENTAL.
Prof. Publ.
DEFENDIT

PAULUS BERNBERG,
Hamburgensis.

Ante diem XV. Martii, Anni M. DC LXXVI.

H. L. Q. C.

L I P S I Æ.
RECUSA LITTERIS GABRIELIS TROGII,
MDC XXXVI.

8 1/2